

We Lwowie, dnia 27. maja 1908.

Aleg. 49

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w roku 1906 i 1907.

Wysoki Sejmie!

Załatwiając sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w r. 1905 powziął Wysoki Sejm na wniosek Komisji gospodarstwa krajowego na posiedzeniu z dnia 12. marca 1907 następujące uchwały:

1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do hodowli bydła w r. 1905.

2) Sejm postanawia powiększenie stałego funduszu hodowlanego do kwoty koron 150.000, w pięciu ratach rocznych od roku 1907—1914 po 10.000 koron.

3) Sejm wstawia na cel powyższy 10.000 kor. tytułem pierwszej raty do rubryki X. budżetu wydatków funduszu krajowego na r. 1907.

4) Sejm wzywa Wydział krajowy, by w sprawie szybszego podniesienia hodowli bydła w kierunku opasowym w myśl żądań c. k. Rządu, wziął pod rozwagę, jakimi funduszami kraj akcyi tej mógłby przyjść z pomocą, wdrożył rokowania z c. k. Rządem, przy układaniu preliminarza na rok 1908 wstawił w rubrykę wydatków funduszu krajowego odpowiednią kwotę i przedłożył Sejmowi odnośne wnioski.

Nadto załatwiając preliminarz budżetu krajowego na r. 1907, mianowicie Rubr. X. poz. 59., powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z 18. marca 1907 na wniosek Komisji budżetowej następującą uchwałę:

I) Petycyje obydwóch Towarzystw rolniczych l. 1037/844 i 1361/1119 w sprawie tworzenia zarodowych obór gminnych kosztem 50.000 koron względnie 21.000 kor. odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego przedłożenia wniosków na następne lata.

Z wykonania powyższych uchwał oraz z swych czynności, odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w r. 1906 i 1907 przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie w dwóch rozdziałach:

I. Podniesienie hodowli bydła przy pomocy subwencji kraju i państwa.

II. Wykonanie ustawy hodowlanej.

I. Podniesienie hodowli bydła rogatego przy pomocy subwencji kraju i państwa.

Subwencye kraju i państwa dla obu Towarzystw rolniczych na ogólne cele hodowli bydła wynosiły w roku 1906 kwotę 260.000 koron, w r. 1907 zaś kwotę 291.000 koron, w porównaniu zatem z r. 1905 wzrosła w r. 1906 subwencya rządowa o 60.000 kor., w r. 1907 zaś o 91.000 koron. Subwencya krajowa wzrosła

w r. 1906 o 25.000 kor. t. j. do kwoty 100.000 kor. i pozostała w tej samej wysokości w r. 1907.

Z wyszczególnionych powyżej subwencji przypadła w r. 1906 na Towarzystwo gospodarskie kwota 173.666 kor. 66 gr. a w 1907 r. kwota 193.666 kor. 66 gr., na Towarzystwo rolnicze zaś w 1906 r. kwota 86.333 kor. 34 gr. a w roku 1907 kwota 97.333 kor. 34 gr.

Oparta na tych subwencyach działalność obu Towarzystw rolniczych poruszała się w ramach dotychczasowego programu, zwłaszcza, że program obecny daje już dzisiaj dodatnie rezultaty, i że tylko systematyczna praca w obranym kierunku może doprowadzić do trwale pomyślnych wyników.

Szczegółowe sprawozdanie z swojej działalności na polu podniesienia chowu bydła, ogłosiły oba Towarzystwa drukiem w rocznych sprawozdaniach z swych czynności, ze swej strony więc ogranicza się Wydział krajowy do podniesienia z tych sprawozdań jedynie dat, uwydatniających wyniki działalności Towarzystw na polu hodowli bydła w latach 1906 i 1907 w porównaniu z analogicznymi rezultatami w r. 1905.

Obór zarodowych pełnej krwi było w r. 1906 ogółem 51, z czego na Towarzystwo gospodarskie przypada 20, na Towarzystwo rolnicze zaś 31. W porównaniu więc z 1905 r. jest o dwie obór mniej a to w okręgu Towarzystwa rolniczego krakowskiego. W roku 1907 było takich obór łącznie 54, zatem o trzy więcej niż w roku 1906.

W okręgu Tow. gospod. obór tych było 22, w okręgu zaś Towarzystwa rolniczego 32. Coroczny wzrost obór zarodowych pełnej krwi powoduje wzmagające się z każdym rokiem zapotrzebowanie materiału rozplodowego, tak że istniejące obory nie mogą sprostać zamówieniom.

Liczba obór zarodowych pół krwi zwiększyła się w r. 1906 w porównaniu z r. 1905 o cztery, w r. 1907 zaś przybyła nadto jeszcze jedna taka obora. Ogółem było w roku 1906 obór zarodowych półkrwi 68, w r. 1907 zaś 69.

Towarzystwo gospodarskie chcąc zachęcić hodowców do tworzenia tych obór, uchwaliło w r. 1906 dawać do nich buhaja zupełnie za darmo (o ile właściciel nie żąda buhaja importowanego) a nie jak dotąd za 50-procentowym opustem.

Z szczególną starannością zajmowały się oba Towarzystwa sprawą gminnych obór zarodowych, uznając wielką ich doniosłość dla poprawy bydła włościańskiego. Liczba tych obór wzrosła w roku 1906 w obrębie Towarzystwa gospodarskiego o 7, tak, że razem było ich 32, w r. 1907 zaś przybyło ich jeszcze 8 czyli że było ich razem 40. Obory te założone zostały w przeważnej części przy pomocy finansowej powiatów. Założone dawniej obory rozwijają się pomyślnie i mogą służyć za wzór racjonalnej hodowli.

W obrębie Towarzystwa rolniczego obór gminnych dotychczas nie było. Dopiero w r. 1906 rozpoczęło Towarzystwo rolnicze na tem polu akcyę, wybierając komisję, której poruczyło opracowanie projektu tworzenia gminnych obór zarodowych. Według projektu opracowanego przez tę komisję a zatwierdzonego przez komitet Tow. roln. każda gminna obora zarodowa ma się składać z 10 krów rozmieszczonych u włościan, znanych jako dobrych gospodarzy; w odnośnej gminie utworzoną zostanie również stacya buhaja.

Obory gminne zarodowe będą tworzone tam, gdzie istnieją związki hodowlane, oraz gdzie się znajduje osobistość chętna do opieki nad oborą. Do kosztów zakupu krów przyczyniać się mają hodowcy z $\frac{1}{4}$ części ceny kupna; przez 6 lat odnośna sztuka bydła pozostaje wspólną własnością Tow. roln. i hodowcy a po sześciu latach wzorowego hodowania przechodzi na wyłączną własność hodowcy.

W r. 1907 nie założył Komitet Towarzystwa rolniczego jeszcze żadnej gminnej obory zarodowej, gdyż nie posiadał na to fundusów.

Wydział krajowy uznając wielkie znaczenie tychże obór dla hodowli bydła oraz wykonując uchwałę Wysokiego Sejmu z 18. marca 1907, którą polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu zbadać petycje obu Towarzystw rolniczych o subwencyę na zakładanie gminnych obór zarodowych i przedłożyć ewentualnie wnioski na następne lata, wstawił na ten cel do preliminarza wydatków funduszu krajowego na r. 1908 w Rubr. X poz. 58 f. kredyt w kwocie 30.000 kor., celem rozdzielenia go między obydwie Towarzystwa rolnicze i uprasza Wysoki Sejm o jego zatwierdzenie.

Niewątpliwie i c. k. Ministerstwo rolnictwa, do którego zwróciły się oba Towarzystwa o udzielenie subwencji na zakładanie gminnych obór zarodowych,

oceniając należycie doniosłość, jaką ma zakładanie tychże obór dla zapoczątkowanej przez to Ministerstwo akcyi podniesienia hodowli bydła w kierunku mięsnym (ilościowym), przyzna również na ten cel odpowiednią kwotę.

Stacyi buhajów było w r. 1906 w okręgu Towarzystwa gosp. 498, w okręgu zaś Towarzystwa rolniczego 393.

W r. 1907 stan ten zmienił się o tyle, że w okręgu Towarzystwa gospodarskiego przybyło buhajów stacyjnych 45, w okręgu zaś Towarzystwa rolniczego było ich mniej o 15, łącznie posiadało zatem w r. 1907 Towarzystwo gosp. 543 buhajów na stacyach, Towarzystwo roln. zaś 378.

Buhaje stacyjne były używane wyłącznie do stanowienia krów włościańskich.

Na stacyach tych były umieszczone w obrębie Towarzystwa gosp. buhaje rasy Simmenthalskiej lub Oldenburskiej, w okręgu zaś Towarzystwa roln. buhaje ras nizinnych, Simmenthalskiej i czerwonej polskiej.

Towarzystwo gospodarskie chcąc ujednostajnić hodowlę bydła pod względem ras, wypracowało plan podziału wschodniej części kraju na strefy hodowlane i przesłało go Wydziałowi krajowemu, celem zawiadomienia komisyj licencyonujących jakiej rasy buhaje mają licencyonować w swoim okręgu.

Komitet Towarzystwa rolniczego krakowskiego jest w toku pracy nad ułożeniem planu podziału zachodniej części kraju na strefy hodowlane i w krótkim czasie spodziewa się ukończyć tę pracę.

Skoro Komitet Towarzystwa roln. przedłoży swój plan, Wydział krajowy przedstawi oba plany do zaopiniowania kraj. Komisji dla spraw rolniczych a następnie wyda w tej sprawie odpowiednie zarządzenia w myśl § 1. instrukcyi dla Komisyj licencyonujących.

Liczba związków hodowlanych w obrębie Towarzystwa rolniczego wzrosła w r. 1906 o dwa, a mianowicie jeden powstał w gminie Brzeziny p. Ropczyce, a drugi w gminie Lubcza p. Pilzno, gdzie istnieje zimowa szkoła rolnicza.

W r. 1907 nie założono żadnego nowego związku hodowlanego.

Nowo utworzone dwa związki oraz dawniejsze w Wilamowicach, Czańcu, Hecznarowicach, Porąbce i Jodłowniku pozostają w pierwszym rzędzie pod opieką Towarzystwa hodowców czerwonego bydła polskiego, które kontroluje je przez swego lustratora, tworzy stacye buhajów, urządza premiowania i w ten sposób stara się wpływać na rozwój związków.

Wystawy bydła połączone z premiowaniem odbyły się w r. 1906 w okręgu Towarzystwa gosp. 3. Przyprawdono na nie 387 sztuk, rozdano nagród 82, wypłacono na premie 1590 kor.

W r. 1907 było wystaw 6, przyprawdono sztuk 903, rozdano nagród 321, wypłacono na premie 5495 kor.

W okręgu Towarzystwa rolniczego odbyło się w r. 1906 takich wystaw 23, przyprawdono 1380 sztuk, rozdzielono nagród 182, wypłacono na premie 3975 kor.

W r. 1907 było wystaw 6, na których rozdało 76 nagród.

Targ na bydło rozplodowe w Krakowie odbył się w r. 1906 podobnie jak i lat poprzednich w maju. Na targ ten spędzono 68 sztuk bydła, z czego więcej niż połowa przypadała na rasy nizinne.

Z przyprowadzonych 68 sztuk sprzedano na targu 46 sztuk za łączną kwotę 23.249 kor.

Ażeby zachęcić okręgowe Towarzystwa rolnicze do zakupywania na tych targach buhajów na stacye, przeznaczył Komitet Towarzystwa roln. z kwoty 4000 kor. preliminarnej na pokrycie kosztów urządzenia targu 2000 kor. na ulgi procentowe dla tych okręgowych Towarzystw roln., które potrzebne buhaje kupią na targu w Krakowie. Koszta urządzenia targu w roku 1906 wyniosły 1166 kor. 80 gr.

Piąty z kolei targ na bydło rozplodowe odbył się w kwietniu 1907 r. Targ ten był bardzo ożywiony, przyprowadzono 103 sztuk, z czego 53 sztuk rasy nizinnej, a sprzedano 64 sztuk za łączną kwotę 38.080 kor. Na targu tym premiował Komitet buhaje i rozdał 25 nagród.

Na wystawę targową we Lwowie urządzoną staraniem Komitetu c. k. Towarzystwa gosp. w maju r. 1906, o której już wspomnieliśmy w poprzednim sprawozdaniu, doprowadzono 772 sztuk bydła, a sprzedano bydła za około 50.000 kor. Na premie wypłacono 10.100 kor.

Wobec tego, że Komitet pokrył koszty transportu i żywienia bydła podczas wystawy, nadto koszty utrzymania wystawców włościan, urządzenie wystawy kosztowało 32.000 kor.

Z subwencji państwowej w kwocie 2000 kor. za dobre utrzymanie budynków stajennych włościańskich wypłaciło Towarzystwo roln. w r. 1906 dwie premie po 200 kor. i jedną w kwocie 300 kor., nadto rozpiisało Towarzystwo konkurs na plany wzorowych stajni, wyznaczając trzy nagrody: I. nagroda w kwocie 250 kor., II. nagroda w kwocie 150 kor., III. nagroda w kwocie 100 kor.

W r. 1907 wypłaciło powyższe Towarzystwo z tej subwencji 3 premie po 200 kor., 2 po 300 kor. i po 1 w kwocie 400, 250 i 150 kor.

Ne ten sam cel wydało w r. 1906 Towarzystwo gosp. z własnych funduszów 3 premie po 200 kor i jedną w kwocie 100 kor.

Na połoninach wydzierżawionych przez gal. Towarzystwo gospodarskie pasło się jak lat poprzednich bydło większych właścicieli za opłatą po 6 kor. od sztuki, a bydło włościańskie za darmo.

Podobnie jak w ubiegłych latach dążył Komitet Towarzystwa roln. do wydatnego poprawienia hodowli bydła nizinnego w r. 1906 i 1907 przez import w większej ilości bydła rozplodowego z Fryzyi holenderskiej i Szwajcaryi.

Wobec dodatnich rezultatów osiągniętych z importu bydła w r. 1905, wpłynęły do Towarzystwa roln. prośby od hodowców o zakupienie dla nich pewnej ilości bydła rozplodowego we Fryzyi holenderskiej.

Na skutek tych prób wysłał Komitet w sierpniu 1906 r. do Fryzyi holenderskiej komisję, która zakupiła 63 sztuk (w tem 5 buhajów) za 51132 koron 11 gr. Cena kupna była w r. 1906 o 25% wyższą niż w r. ubiegłym, do czego w znacznej mierze przyczyniło się wyższe cło. Komitet pokrył z własnych funduszów tylko koszty podróży członków komisji w kwocie 1105 kor. 40 gr. oraz cenę kupna 4 buhajów dla obór zarodowych w kwocie 4064 kor. 34 gr.

W tym samym roku wysłał Komitet komisję do Szwajcaryi, celem zakupu dla własnych obór zarodowych i dla prywatnych hodowców bydła rasy Simmenthalskiej. Ogółem zakupiono 20 sztuk (w tem 4 buhaje) a koszt zakupu oraz transportu wyniosły 35392 kor. 94 gr. Z powyższej sumy przypadła na Komitet do pokrycia kwota 6784 kor. 81 gr. za nabyte do obór zarodowych w Jedliczu, Lubli i Więckowicach 3 buhaje i 4 krowy. Oprócz tego poniosło Towarzystwo roln. koszty podróży komisji w kwocie 1276 kor. 10 gr.

W r. 1907 wysłał Komitet Towarzystwa roln. komisję celem zakupu bydła do Fryzyi niemieckiej, gdyż rząd niemiecki, wrzekomo z powodu panującej w Holandyi zarazy, nie pozwolił na przewóz bydła z Fryzyi holenderskiej. We Fryzyi niemieckiej zakupiła komisja 66 sztuk bydła na rachunek prywatny a tylko 2 sztuki dla obór zarodowych. Zakupiony materiał, jakkolwiek silniejszy pod względem budowy, pozostaje jednak w tyle pod względem szlachetności i mleczności.

Z zakupnem bydła we Fryzyi niemieckiej połączono również zakupno czerwonego bydła duńskiego w Danii dla dwóch, założonych przez Towarzystwo hodowców czerwonego bydła polskiego obór zarodowych rasy czerwonej duńskiej a mianowicie przy kraj. szkole rolniczej w Miłocinie oraz na obszarze dworskim w Zbydniowie.

Komitet bowiem, korzystając z wyników urządzanej w r. 1906 wycieczki do Danii, postanowił przeprowadzić próby z hodowlą czerwonego bydła duńskiego u nas w kraju i to zarówno próby hodowli tego bydła w krwi czystej jak i doświadczenia nad krzyżowaniem tegoż z naszym bydłem czerwonym.

Za 14 sztuk tego bydła (w tem 2 buhaje) zapłacono 10177 Kor. 15 gr., z czego Komitet pokrył 4100 Kor. i koszty podróży, resztę zaś tych kosztów poniosły obory z własnych funduszów.

Zawiązany w r. 1905 związek hodowców bydła nizinnego przyjął w r. 1906 do Związku 12 obór z 18 buhajami i 172 krowami. Związek zaprowadził również we wszystkich oborach należących do związku kontrolę mleczności, którą przeprowadza naczelną kontrolor Towarzystwa rolniczego przy pomocy 2 asystentów kontrolnych.

Subwencyonowane przez kraj i państwo Towarzystwo hodowców czerwonego bydła polskiego posiadało z końcem r. 1907 szesnaście obór zarodowych i opiekowało się, jak już na wstępie sprawozdania nadmieniliśmy, włościańskimi związkami hodowlanymi.

Rachunki z użycia powyższych subwencji krajowych i państwowych dołączamy jako alegaty 1, 2, 3 i 4, do niniejszego sprawozdania.

Alegaty
1, 2, 3 i 4.

Celem ochrony produkcji bydła rzeźnego od strat spowodowanych szkodliwym działaniem pośredników, którzy stanowią zarazem jedną z głównych przyczyn wzrastającej w zatrważający sposób z każdym rokiem drożyzny mięsa, przystąpiły w r. 1907 Komitety obu kraj. Towarzystw roln. do zorganizowania handlu bydłem rzeźnym. Kroki w tym kierunku były już podejmowane w r. 1906, wówczas jednak nie doprowadziły do celu, gdyż u kół interesowanych napotkały na brak zainteresowania się tą tak doniosłą sprawą.

Dopiero w r. 1907 starania Komitetów uwieńczone zostały pomyslnym rezultatem, czego widocznym dowodem jest założenie przy Towarzystwie gospodarskim we Lwowie „Agencji“, przy Towarzystwie rolniczym zaś „Biura handlowego dla sprzedaży i kupna bydła opasowego“.

Organizacja tych instytucji opiera się na typie hamburskim, który z wielkim powodzeniem zastosowano w Hanowerze i Bawaryi.

Wspomniane organizacje handlowe przy obu komitetach opierają się w pierwszym rzędzie o centralną organizację we Wiedniu, której powierzają na sprzedaż odpowiedni materiał.

Zadaniem tych organizacji jest pośredniczyć w sprzedaży powierzonego im materiału opasowego na targu we Wiedniu i innych targach krajowych i zagranicznych, informować hodowców o koniunkturach targowych i przez to regulować obsyłkę targów. Sprzedaż samą uskutecznia pod dozorem Biura zakontraktowany komisjoner.

Celem ułatwienia hodowcom nabycia w stosownym czasie bydła chudego na opas, agencja handlowa przy Towarzystwie gospod. weszła w porozumienie z Spółką ziemską w Stanisławowie, która przyjęła na siebie zaliczkowanie takiego bydła.

Zaliczkowane bydło, jako dane w zastaw spółki, może być sprzedane tylko za pośrednictwem agencji. Towarzystwo rolnicze zaczęło dopiero prowadzić pertraktacje z instytucjami finansowymi, by objęły takie zaliczkowanie bydła.

Podstawę organizacyjną tych Biur tworzą ustanowieni dla każdej okolicy mężowie zaufania, których zadaniem jest przedewszystkiem utrzymywanie w ewidencji materiału rzeźnego swego rejonu oraz przesyłanie agencji listy ewidencyjnej, zawiadamianie producentów o koniunkturze targowej, opiekowanie się wysyłką materiału i wogóle wykonywanie wszelkich prac agitacyjnych, związanych z tym urzędem.

Czynności swe mają pełnić mężowie zaufania na podstawie umów a przez czas pełnienia funkcji nie wolno im się trudnić handlem bydła na rachunek prywatny.

Jakkolwiek w mowie będące organizacje zostały zawiązane dopiero przy końcu grudnia 1907, mimo to przeprowadziły już kilka transakcji, rozwinąwszy się zaś w przyszłości na wielką skalę, uwolnią zarówno producentów jak i konsumentów od zbyt kosztownego pośrednictwa a w ten sposób przyczynią się do zmniejszenia drożyzny mięsa.

Według przedłożonego wykazu sprzedano za pośrednictwem Agencji przy c. k. Towarzystwie gospodarskim we Lwowie w czasie od 1. grudnia 1907 do 1 czerwca 1908:

a) we Wiedniu	653 sztuk za	181.096 K 30 h
b) we Lwowie	305 " "	81.072 " 30 "
c) w Pradze	78 " "	19.136 " 60 "

Razem 1036 sztuk za 281.305 K 20 h

nadto zakupiono na zlecenie 45 sztuk wołów chudych za 12.491 K, ogólny zatem obrót wynosił 293.796 K 20 h.

Kwestyą drożyzny mięsa a co za tem idzie sprawą podniesienia hodowli bydła w kierunku mięsnym zajmował się Wysoki Sejm w poprzedniej kadencji i na wniosek komisji gospodarstwa krajowego na posiedzeniu w dniu 12 marca 1907 uchwalił polecić Wydziałowi krajowemu, by w celu podniesienia hodowli bydła w kierunku opasowym w myśl żądań c. k. Rządu, wziął pod rozwagę, jakimi funduszami kraj akcji tej mógłby przyjąć z pomocą, wdrożyć rokowania z c. k. Rządem, przy układaniu preliminarza na r. 1908 wstawił w rubrykę wydatków funduszu odpowiednią kwotę i przedłożył Sejmowi odnośne wnioski.

W wykonaniu powyższej uchwały Wys. Sejmu oraz w odpowiedzi na re-skrypt c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 12. grudnia 1906 L. 38.411/1255 intymowany odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 12. stycznia 1907 L. IX. 2919/52/906, którym powyższe Ministerstwo zażądało od Wydziału krajowego i krajowych Towarzystw rolniczych wniosków, jaką drogą i zapomocą jakich funduszków, dostarczyć się mających przez państwo i kraj, możnaby doprowadzić do szybszego podniesienia hodowli bydła pod względem ilościowym, wystosował Wydział krajowy do c. k. Ministerstwa rolnictwa obszernie pismo pod dniem 4. czerwca 1907 L. 44.099, w którym wspomniawszy na wstępie o powodach upadku wypasu wołów, poparł wypracowane przez oba Towarzystwa rolnicze programy akcji, zmierzającej do wydatnego wzmoczenia produkcji bydła rzeźnego, ze swej zaś strony wskazał jako środki prowadzące do tego celu, podniesienie produkcji paszy, uzyskać się mogącej przez meliorację pastwisk gminnych, moczarów i torfowisk, oraz tworzenie na wysoką skalę gminnych obór zarodowych, wreszcie podniósł jako środek na wzmoczenie produkcji bydła opasowego, udzielanie zaliczek na bydło wstawiane na opas przy gorzelniach.

Nadto podniósł Wydział krajowy w powyższem piśmie szereg wniosków, zmierzających do podniesienia rentowności hodowli bydła rzeźnego a zarazem powołując się na wspomnianą uchwałę W. Sejmu, upraszał c. k. Ministerstwo rolnictwa o zawiadomienie w jak najkrótszym czasie, czy zgadza się na przedstawiony przez Wydział krajowy program akcji w celu podniesienia produkcji bydła w kierunku mięsnym i jaką kwotę zamierza przeznaczyć na ten cel.

Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania c. k. Ministerstwo rolnictwa nie dało żadnej odpowiedzi na to pismo.

Wobec braku ustalonego programu działania na powyższem polu, nie zużył Wydział krajowy uchwalonego przez W. Sejm w rubr. X. poz. 59 b wydatków budżetu funduszu krajowego w r. 1907 kredytu w kwocie 30.000 koron z specjalnem przeznaczeniem na wzmoczenie hodowli bydła mięsnego, lecz przeniósł powyższy kredyt na rok 1908, wskutek czego też nie wstawił do preliminarza budżetu na r. 1908 żadnej nowej kwoty na ten cel.

Skoro tylko przyjdzie do porozumienia w sprawie programu podniesienia produkcji bydła w kierunku mięsnym, zużytkuje Wydział krajowy wyż wspomniany kredyt 30.000 kor. i przedłoży W. Sejmowi na następnej sesji sejmowej odpowiednie wnioski w tej sprawie.

Aleg. 5. Odpis tut. odezwy z 4. czerwca 1907 L. 44099 załączamy jako alegat 5 do niniejszego sprawozdania.

Akcyja tępiania gruźlicy u bydła.

Działalność Wydziału krajowego i obu Towarzystw rolniczych na polu walki z gruźlicą u bydła poruszała się w r. 1906 i 1907 w ramach programu tej akcji z r. 1902, polegała więc przedewszystkiem na klinicznem badaniu i rozpoznawczem szczepieniu bydła w oborach zarodowych przez weterynarzy Wydziału krajowego i obu Komitetów.

Nadto prof. Nowak, pełniący obowiązki weterynarza Komitetu Towarzystwa rolniczego, prowadził w dalszym ciągu doświadczenia z metodą ochronnego szczepienia według Behringa.

W r. 1906 uodpornił prof. Nowak szczepionką sprowadzoną od Behringa z Marburga, 69 cieląt w 5 oborach i obrobił naukowo materiał sekcyjny, pochodzący ze sztuk uodpornionych, następnie przeszczepionych tuberkuliną i zabitych w grudniu r. 1905. W r. 1907 uodpornił wyż nazwany 48 cieląt w czterech oborach oraz rozpoczął przeszczepianie tuberkuliną 384 sztuk cieląt, które zostały uodpornione w ciągu trzech lat t. j. w r. 1905, 1906 i 1907.

Szczegółowy opis przebiegu badań i wyników rozpoznawczego szczepienia tuberkuliną obór zarodowych w kraju w trzech ostatnich miesiącach 1906 r. oraz w r. 1907 opracowany przez krajowego nauczyciela weterynaryi p. Sochaniewicza na podstawie sprawozdań własnych i sprawozdań weterynarzy przy Komitetach załączamy jako alegaty 6 i 7 niniejszego sprawozdania. Koszta powyższej akcji są pokrywane z osobnego funduszu, składającego się z subwencji rządowej i krajowej po 5.000 koron.

Subwencya rządowa nie jest stała, lecz o jej przyznanie zwraca się Wydział krajowy corocznie do c. k. Ministerstwa rolnictwa. Na rok 1908 przyznało Ministerstwo rolnictwa na powyższy cel subwencję w wysokości dotychczasowej (5.000 K.) a wyasygnowanie jej uczyniło zawisłem od przedłożenia sprawozdania o sposobie zużytkowania podobnej subwencji w r. 1907.

Z funduszu przeznaczanego na tępienie gruźlicy u bydła rogatego pokrywa się płace weterynarzy przy obu Towarzystwach rolniczych w kwocie 4.800 koron, oraz koszta podróży tychże weterynarzy i weterynarza krajowego.

Preliminarz tego funduszu na rok 1908 przedstawia się następująco :

A) Dochody:

1) Subwencya państwowa	5.000 K.
2) " " krajowa	5.000 "
Razem	10.000 K.

B) Wydatki:

1) Pensye weterynarzy przy komitetach po 2.400 K	4.800 K.
2) Koszta komisyjne weterynarzy:	
a) Wydziału krajowego	1.200 "
b) Towarzystwa gospodarskiego	2.000 "
c) Towarzystwa rolniczego	2.000 "
Razem	10.000 K.

Kwota przeznaczona na koszta podróży, wobec powiększającej się z każdym rokiem liczby obór zarodowych, wystarcza zaledwie na pokrycie tych kosztów. W niedalekiej więc przyszłości będzie musiało nastąpić powiększenie tego funduszu, zwłaszcza gdy Towarzystwo gospodarskie zajmie się szczepieniem gminnych obór zarodowych.

II. Wykonanie ustawy hodowlanej.

Ustawa hodowlana z r. 1892 (Dz. u. kr. Nr. 51) zmieniona częściowo nowelą z r. 1902 (Dz. u. kr. Nr. 26) obejmuje dwa główne działy: Pierwszy z nich traktuje o licencyowaniu buhajów w ścisłym tego słowa znaczeniu drugi zaś o buhajach gminnych.

Przechodząc do omówienia wykonania pierwszego działu ustawy budowlanej, należy podnieść przedewszystkiem, że licencyowanie buhajów zostało przeprowadzone w r. 1906 i 1907 we większej liczbie okręgów aniżeli w r. 1905. Liczba okręgów nieczynnych spadła w tych latach z trzech na dwa, a mianowicie nie odbyło się licencyonowanie w r. 1906 w okręgu rawskim i grzymałowskim, w r. 1907 zaś w okręgu skałackim, z powodu panującej zarazy i w okręgu ulanowskim.

Postępowi terytoryalnemu dotrzymywała kroku zwiększająca się ogólna liczba buhajów licencyonowanych. W 157 bowiem okręgach, w których licencyonowanie w latach 1906 i 1907 zostało przeprowadzonym, zalicencyonowano w 1906 r. 9181, w r. 1907 zaś 8723 sztuk buhajów.

Powodem, że w r. 1907 zalicencyonowano mniejszą niż w r. 1906 ilość buhajów, były kłęski elementarne, które w tym roku nawiedziły znaczny obszar kraju. Wskutek tych kłesk włościanie nie mogąc wyżywić dla braku paszy większej ilości bydła, sprzedawali je na targach na rzeź.

Jak stwierdza przeważna część komisyj licencyonujących, jakość buhajów licencyonowanych poprawia się z każdym rokiem, a tylko drobna część tychże komisyj skarży się w swoich sprawozdaniach, że przyprowadzone przed nie buhaje były na ogół gorsze w porównaniu z materiałem buhajów lat poprzednich. Jakkolwiek liczba buhajów licencyonowanych wzrasta corocznie, to jednakowoż jeszcze ciągle jest niedostateczną w stosunku do liczby buhajów potrzebnych.

Według przepisów wykonawczych do §. 8. ustawy hodowlanej, jeden buhaj licencyonowany winien przypadać na 80—100 krów i stanownych jałówek.

Jak się okazuje ze spisów bydła, było we wszystkich gminach kraju krów i stanownych jałówek:

w roku 1905	1.701.930 sztuk
a " " 1906	1.780.506 "

Licząc przeciętnie 100 krów i stanownych jałówek na jednego buhaja licencyonowanego, potrzeba było:

w roku 1906	17.019 sztuk
a " " 1907	17.805 "

buhajów licencyonowanych.

Doliczając do liczby buhajów licencyonowanych, buhaje znajdujące się na stacyach obu Towarzystw rolniczych, otrzymamy następujący wynik:

	1906 r.	1907 r.
Buhaje licencyonowane	9.181	8.723
Buhaje stacyjne	843	942
Razem	10.024	9.665

Ogólna zatem liczba buhajów licencyonowanych i stacyjnych stanowiła w r. 1906 58·8% a w r. 1907 54·3% buhajów potrzebnych.

Gdy się zważy, że w r. 1905 buhajów licencyonowanych i stacyjnych było łącznie 7.894 sztuk, okazuje się, że postęp w tym kierunku w latach ubiegłych był bardzo wielki.

Nie mniejszy też postęp wykazuje również akcja w sprawie buhajów gminnych, polegająca na zakupywaniu lub najmowaniu przez gminy oznaczonej przez homisy licencyonujące ilości buhajów licencyonowanych.

Wynika to z porównania następujących cyfr:

Rok	Liczba powiatów	B U H A J E G M I N N E				Buhaje powiatowe
		Własne	Najęte	Najęto na obszarach dworskich	Razem	
1905	43	259	1591	217	1850	24
1906	50	342	2612	349	2954	33
1907	57	326	2984	491	3801	62

Jak się z powyższego zestawienia okazuje, wzrosła w r. 1906 liczba powiatów, w których znajdują się buhaje gminne, o siedm, w roku 1907 zaś również o siedm.

Powiększyła się również przeszło w dwójnasób w tych latach liczba buhajów gminnych (najętych).

Co do powyższego zestawienia za r. 1907 nadmienić należy, że nie jest ono zupełne, ponieważ powiaty Drohobycz, Husiatyn, Kałusz, Lwów i Nowy Targ nie nadesłały do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania odnośnych sprawozdań.

Obok buhajów gminnych i powiatowych zaliczyć wypada do buhajów zapewnionych dla rozplodu bydła gminnego także buhaje, znajdujące się na stacyach obu Towarzystw rolniczych:

W r. 1906 było buhajów gminnych i powiatowych 2987
Buhajów na stacyach 843

Razem 3830

W r. 1907 było buhajów gminnych i powiatowych 3372
" " " " na stacyach 942

Razem 4314

W porównaniu więc z r. 1905 (2590) powiększyła się w latach 1906 i 1907 liczba buhajów zapewnionych przeszło w dwójnasób.

W jakim stosunku powyższe ogólne cyfry buhajów gminnych, powiatowych i buhajów na stacyach Towarzystwa gospodarskiego i rolniczego rozpadają się na poszczególne powiaty, to podają osobne tabelki dołączone do niniejszego

Al. 8 i 9. sprawozdania jako alegaty 8 i 9.

Jakkolwiek liczba buhajów gminnych w ciągu ostatnich lat wzrosła w dość w wysokim stopniu, mimo to, jak poprzednio wykazano, daleką jest jeszcze od liczby buhajów potrzebnych.

Na okoliczność powyższą składa się wiele rozmaitych przyczyn.

Przedewszystkiem zaznaczyć należy, że akcja w sprawie buhajów gminnych datuje się dopiero od lat kilku, w pierwszych bowiem latach istnienia ustawy hodowlanej poprzedzawano jedynie na wprowadzeniu w życie pierwszej części tejże ustawy t. j. licencyonowania.

Dalszym powodem, dlaczego akcyja powyższa tak powolnie się rozwija, jest podniesiony już przez nas w poprzednich sprawozdaniach brak należytego i energicznego współdziałania na polu akcyi hodowlanej ze strony Wydziałów powiatowych i c. k. Starostw.

Jak podnoszą niektóre komisye, licencyonujące w swych sprawozdaniach wielka ilość krów bywa stanowioną buhajami nielicencyonowanymi, gdyż starostwa nie sprawują w myśl ustawy w tym względzie należytej kontroli przez swe organa i wskutek tego przekroczenia te uchodzą w wielkiej liczbie wypadków zupełnie bezkarnie.

Skutki takiego postępowania są dla hodowli bydła bardzo szkodliwe. Właściciele krów bowiem, widząc, iż przestępstwa takie uchodzą bezkarnie, coraz liczniej stanowią swe krowy buhajami nielicencyonowanymi, zwłaszcza, że użycie tychże buhajów jest tańsze, i w ten sposób powodują, że hodowla bydła co do jakości upada zamiast się podnosić.

Okoliczność powyższa spowodowała też Wydział powiatowy w Chrzanowie, iż wystąpił z wnioskiem noweli do ustawy z 20. lipca 1892 (Dz. u. kr. Nr. 51) wprowadzającej do tej ustawy zakaz chowania i trzymania buhajów nielicencyonowanych powyżej pewnego ustawa oznaczyć się mającego wieku.

Po objawieniu opinii krajowej Komisji dla spraw rolniczych weźmie Wydział krajowy powyższy wniosek pod rozwagę.

Ilekróć doszło do wiadomości Wydziału krajowego, że w gminach używają do stanowienia krów buhajów nielicencyonowanych, odnosił się Wydział krajowy natychmiast do właściwego starostwa.

Okoliczność, iż w r. 1907 przyprowadzono do licencyonowania mniejszą ilość buhajów aniżeli w r. 1906, należy w części przypisać również tej konkurencji ze strony buhajów nielicencyonowanych.

Właściciele bowiem buhajów licencyonowanych, mając do walczenia z konkurencją buhajów nielicencyonowanych, której, poniósłszy znaczne koszta wychowu buhaja, sprostać nie mogą, zniechęcają się i w następnym roku wstrzymują się od przyprowadzenia swoich buhajów do licencyonowania.

Dalszym powodem, dlaczego akcyja w sprawie buhajów gminnych tak powolnie naprzód postępuje, jest okoliczność, iż Wydziały powiatowe, które na mocy ustawy mają obowiązek czuwać, aby gminy zapewniły oznaczoną przez komisye licencyonujące ilość buhajów licencyonowanych, nie dość zajmują się wykonaniem tej części ustawy hodowlanej.

Wydział krajowy przy każdej sposobności wzywał Wydziały powiatowe, aby pouczały i przypominały gminom obowiązki, jakie ciążą na nich na mocy § 9. ustawy hodowlanej, zmienionego nowelą z r. 1902 (Dz. u. kr. Nr. 26), czuwały nad wykonaniem przez gminy tych obowiązków i w razie potrzeby zmuszały ich do tego w sposób wskazany w §§ 11. i 18. ustawy hodowlanej.

Wezwania powyższe Wydziału krajowego odniosły częściowo skutek, czego dowodem jest, iż w ostatnich dwóch latach powiększył się w tak znacznym stopniu stan buhajów gminnych.

W ciągu r. 1906 i 1907 interweniowały Wydziały powiatowe na podstawie § 11. ustawy hodowlanej w przymusowym dostawieniu buhajów gminnych w następujących powiatach:

Powiat	Liczba gmin		Liczba buhajów	
	R. 1906	R. 1907	R. 1906	R. 1907
Biała	32	58	38	88
Brody	—	3	—	niepodana
Brzesko	13	11	13	11
Buczacz	7	—	7	—
Czortków	1	—	1	—
Dobromil	1	1	1	1
Dolina	7	—	7	—
Gródek	—	18	—	26
Horodenka	7	4	7	4
Kołomyja	10	—	10	—
Nisko	6	8	7	10
Podhajce	1	—	1	—
Rohatyn	23	—	23	—

Powiat	Liczba gmin		Liczba buhajów	
	R. 1906	R. 1907	R. 1906	R. 1907
Stanisławów	2	1	2	1
Stryj	—	1	—	1
Stary Sambor	1	—	1	—

Na rok 1907 wstawiło do budżetów gminnych w 24 powiatach 186 gmin 36914 koron 34 gr. na zakupno względnie utrzymanie buhajów gminnych, na r. 1908 zaś 141 gmin w 17 powiatach 40013 kor. 36 gr.

Z urzędu wstawiło 18 powiatów 229 gminom do budżetów na r. 1907 na zakupno względnie utrzymanie buhajów 39855 kor., na r. 1908 zaś 24 powiatów 345 gminom 106.334 kor. 17 gr.

Kwoty powyższe przeznaczone są przeważnie na zakupno buhajów, a tylko w drobnej części na kosztą najmu lub utrzymania buhajów.

Gminy bowiem oddają przez siebie zakupione buhaje w ręce prywatne z obowiązkiem odstawiania bydła gminnego za oznaczoną takse, którą pobiera utrzymujący buhaja na pokrycie kosztów utrzymania.

Co się tyczy wyszczególnionych wyżej kwot, wstawianych bądź przez gminy same bądź też przez Wydziały powiatowe do budżetów gminnych na rok 1908 na zakupno buhajów, zaznaczyć należy, że kwoty powyższe są w rzeczywistości wyższe, gdyż do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymaliśmy w tym względzie sprawozdań od Wydziałów powiatowych w Drohobyczu, Husiatynie, Kałuszu, Lwowie i Nowym Targu.

W § 21. przyznaje ustawa hodowlana Wydziałowi krajowemu prawo zawieszania w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem mocy obowiązującej postanowień §§ 2. i 3. co do licencyonowania i §§ 8. i 9. co do przymusu utrzymywania buhajów gminnych, względnie prawo przyznawania ulg w tych kierunkach.

W r. 1907 nie były nigdzie zawieszane przepisy §§ 2. i 3. tej ustawy, postanawiające, że tylko buhaj licencyonowany, względnie buhaj opatrzony certyfikatem wydanym przez jeden z Komitetów Towarzystw rolniczych może być używany do rozplodu cudzego bydła. Natomiast uwalniał Wydział krajowy w całości lub w części gminy od obowiązku zapewnienia wyznaczonej im przez Komisye licencyonujące liczby buhajów licencyonowanych.

Poniżej zamieszczone zestawienie podaje powiaty oraz ilość gmin, które w r. 1907 uwolniono w całości lub częściowo od obowiązku zaopatrzenia się w odpowiednią ilość buhajów gminnych.

Powiat:	Liczba gmin:	Zawieszenie zupełne	ulgi częściowe	zarządzone na przeciąg roku
1) Brzesko	7	"	—	1907
2) Dolina	15	—	"	1907
3) Gorlice	wszystkie gminy	—	"	1907
4) Gródek	wszystkie gminy okręgu janowskiego	—	"	1907
5) Kraków	14 reszta gmin	"	—	1907 i po- łowę r. 1908
6) Łańcut	1	"	—	1907 i po- łowę r. 1908
7) Nowy Targ	wszystkie gminy	—	"	1907
8) Stryj	1	—	"	1907
9) Trembowla	4	—	"	1907 i po- łowę r. 1908

Na udzielenie powyższych ulg złożyły się następujące powody: brak paszy, wielkie ubóstwo gmin, trudność w nabywaniu dobrych rozplodników oraz brak ludzi, którzyby się podjęli zakupione przez gminy buhaje utrzymywać.

Z dniem 1. lipca b. r. upływa drugi okres sześcioletni, w którym ustawa hodowlana dozwala na udzielanie powyższych ulg, od tego dnia więc ustawa hodowlana w całej rozciągłości winna być we wszystkich gminach kraju bezwzględnie stosowaną.

Stwierdzoną jest jednak rzeczą, że wskutek zbyt łagodnego stosowania ustawy przez władze powiatowe autonomiczne i rządowe bardzo wielka ilość gmin w kraju nie jest zupełnie przygotowaną, ażeby mogła się poddać z całą bezwzględnością przepisom ustawy hodowlanej i bez wyjątku mogła ją wykonywać.

Jak już poprzednio wykazaliśmy, było w r. 1907 siedemnaście powiatów, w których druga część ustawy hodowlanej, traktująca o buhajach gminnych pozostała martwą literą, w niektórych zaś innych powiatach akcja w sprawie buhajów gminnych znajduje się dopiero w początkach rozwoju. Potrzeba więc jeszcze szeregu lat i dużo pracy, ażeby w całym kraju stan hodowli doprowadzić do tego stopnia, by bez trudności można zastosować względem wszystkich gmin postanowienia ustawy w całej pełni.

Wobec takiego stanu rzeczy, o ścisłym wykonaniu ustawy, bez możliwości przyznawania ulg z §. 21. tejże ustawy, nie może być obecnie mowy.

Bezwzględne stosowanie ustawy hodowlanej w dzisiejszych warunkach mogłoby się stać również powodem ruiny bardzo wielkiej liczby gmin.

Z poprzednich ustępów niniejszego sprawozdania wiadomem jest W. Sejmowi, że liczba buhajów zalicencyonowanych w r. 1907 stanowi zaledwie połowę wszystkich buhajów potrzebnych, gminy więc chcąc zadośćuczynić postanowieniom §. 9., musiałyby, zapewniwszy wprawdzie dla wszystkich swoich członków całą ilość buhajów zalicencyonowanych, zakupić drugą połowę buhajów potrzebnych za granicami kraju, co wszakże przekraczałoby możność finansową gmin i zniewoliłoby je do obchodzenia ustawy.

Z tych więc względów wnosi Wydział krajowy na przedłużenie mocy obowiązującej §. 21. na dalszy okres sześcioletni i w tym celu uprasza Wysoki Sejm o uchwalenie projektu noweli dołączonego % do niniejszego sprawozdania jako

Aleg. 10. alegat 10.

Według postanowień §. 4. ustawy hodowlanej mandat członków komisji licencyonujących trwa trzy lata. Ponieważ z końcem r. 1906 upłynął czwarty okres trzechletniej działalności komisji licencyonujących, ustanowionych z początkiem r. 1904, przeto Wydział krajowy zajął się zorganizowaniem nowych komisji na piąty okres trzechletni, który obejmuje lata 1907, 1908 i 1909.

Ilość okręgów licencyjnych pozostała ta sama co w r. 1905 a mianowicie w obrębie Towarzystwa rolniczego było ich 49, w obrębie zaś Towarzystwa gospodarskiego 110.

W granicach tychże okręgów zaszły tylko drobne zmiany w powiecie drobhobyckim i lwowskim, wskutek wydzielenia niektórych gmin z jednego i przyłączenia ich do drugiego okręgu licencyjnego.

Skład oraz okręgi komisji licencyonujących ogłosił Wydział krajowy w myśl przepisów wykonawczych do §. 4. ustawy hodowlanej w Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych i z tego powodu nie załącza wykazu tychże Komisji do niniejszego sprawozdania.

Korzystając z prawa, przyznanego w §. 19. ustawy hodowlanej rozwiązał Wydział krajowy w r. 1907 Komisję licencyonującą w okręgu cieszanowskim, celem złożenia jej w takim składzie, w którymby mogła spełniać obowiązki ustawą nałożone. Na mocy powołanego wyżej §. 4. ustawy hodowlanej pokrywa fundusz krajowy dyety i koszty podróży przewodniczących komisji licencyonujących, względnie ich zastępców, oraz weterynarzy, powołanych do udziału w licencyonowaniu, nadto w myśl postanowień przepisów wykonawczych do §. 14. tejże ustawy dostarcza Wydział krajowy komisjom licencyonującym pieczęci, piętń oraz wszelkich druków.

Koszta powyższe wyniosły w r. 1906 — 22.191 K. 52 gr., w r. 1907 — 24.749 K. 49 gr; przekroczyły zatem w r. 1906 kwotę preliminową o 2.191 K. 52 gr., w r. 1907 zaś były mniejsze niż kwota preliminowana o 250 K. 51 gr.

Ponieważ z kilku okręgów nie otrzymaliśmy partykularzy kosztów podróży przewodniczących komisji i weterynarzy, przeto resztę nieużytego w r. 1907

kredytu w kwocie 250 K. 51 gr. przenieśliśmy na r. 1908 na pokrycie tychże kosztów. Co się zaś tyczy nadwyżki kosztów podróży członków komisji licencyjonujących w kwocie 2.191 K. 52 gr. ponad preliminowany na ten cel w r. 1906 przez W. Sejm kredyt w kwocie 20.000 kor., to przekroczenie powyższe znalazło zupełne pokrycie w wyższej od preliminowanej (9.500 K.) subwencji rządowej w kwocie 12.000 koron.

Na r. 1907 i 1908 przyznało c. k. Ministerstwo rolnictwa na częściowe pokrycie powyższych kosztów subwencję w kwocie 12.500 kor., równającą się połowie wydatku preliminowanego na ten cel w budżecie krajowym.

Coroczny wzrost kosztów komisyjnych członków komisji licencyjonujących tłumaczy się tem, że działalność komisji rozciąga się z każdym rokiem na coraz większe obszary, że w bardzo wielu okręgach oprócz licencyjonowania głównego odbywa się także licencyjonowanie dodatkowe, że komisye dla dogodności ludności wyznaczają większą liczbę miejsc licencyjonowania i że często zjeżdżają się w ciągu roku na posiedzenia, celem naradzenia się nad poprawą i podniesieniem hodowli bydła w swoim okręgu.

W myśl powołanego poprzednio § 4. ustawy hodowlanej koszta komisyjne wszystkich innych członków komisji licencyjonujących z wyłączeniem przewodniczących i weterynarzy pokrywają fundusze powiatowe.

Według nadesłanych wykazów wynosiły w r. 1906 wydatki funduszy powiatowych z tego tytułu kwotę 17434 kor. 09 h., w roku 1907 zaś 18.006 k. 75 h., w co jednakże nie są wliczone wydatki powiatu drohobyckiego i nowotarskiego, które nie nadesłały odnośnych wykazów.

Uchwałą z dnia 12. marca 1907 powiększył W. Sejm stały fundusz hodowlany do kwoty 150.000 koron i w tym celu polecił wstawiać do budżetów przez pięć lat począwszy od r. 1907 po 10.000 koron.

Z ostatniego zamknięcia rachunków powyższego funduszu, jakie przedłożył nam Bank krajowy, w którego administracji fundusz ten pozostaje, okazuje się, że z dniem 31. grudnia 1907 r. wynosił fundusz ten 111.789 kor. 69 h., a mianowicie lokacya w Banku krajowym z dnia 31. grudnia 1907 wynosiła kwotę 26.426 K., zaś należitości czynne, z powodu udzielonych pożyczek gminom i powiatom wynosiły kwotę 85.363 kor. 69 h.

W ciągu roku 1907 zaciągnęło z tego funduszu pożyczki na zakupno buhajów 5 gmin, a mianowicie z powiatu jaworowskiego Jaworów 900 kor. i z powiatu stanisławowskiego Pasieczna 320 kor., Uzin 300 kor., Subotów 300 kor., Kołodziejów 300 kor. oraz powiat bocheński 20.000 kor.

Nadto otrzymała promesę na pożyczkę 320 kor. gmina Knihinin kolonia, promesy tej jednak dotąd nie zrealizowała.

Powodem, że w r. 1907 w stosunku do lat poprzednich tak mała liczba gmin korzystała z powyższego funduszu, jest okoliczność, iż Wydziały powiatowe z powodu panującego w niektórych okolicach braku paszy i wywołanych tym brakiem wielkich kosztów wyżywienia bydła, nie wywierały nacisku na gminy, ażeby celem zakupna buhajów zaciągały pożyczki ze stałego funduszu hodowlanego.

Wydział krajowy żywi jednak nadzieję, że stosunki w tym względzie poprawią się w b. r., do czego daje podstawę okoliczność, iż już obecnie kilka gmin wniosło prośby o pożyczki z powyższego funduszu jak również i niektóre wydziały powiatowe, pragnąc przeprowadzić w swych powiatach na szerszą skalę akcyę w sprawie zakupna buhajów dla gmin, zwróciły się do Wydziału krajowego z zapytaniem, czy i jak wielkie pożyczki mogłyby zaciągnąć na ten cel z funduszu hodowlanego.

Korzystając z upoważnienia Wys. Sejmu z dnia 13. marca 1899, rozdzielił Wydział krajowy w r. 1907 i 1908 podobnie jak lat poprzednich dochód z odsetek funduszu hodowlanego między oba Towarzystwa rolnicze w zwykłym stosunku 2:1, przeznaczając go wyłącznie na zakupno buhajów ewentualnie na udzielanie subwencji na utrzymanie buhajów licencyjonowanych. Dochód z powyższego tytułu wynosił za r. 1906 kwotę 513 kor. 59 h., za rok 1907 zaś kwotę 915 kor. 31 h.

Obraz usiłowań, zmierzających do podniesienia chowu bydła w naszym kraju byłby niezupełny, gdybyśmy nie wspomnieli nic o dochodach i wydatkach funduszy powiatowych z akcyą hodowlaną związanych.

W myśl §. 17. ustawy hodowlanej, dochód z grzywien za przekroczenie tejże ustawy wpływa do funduszu powiatowego i ma być użyty na cele hodowlane, w pierwszym zaś rzędzie na pokrycie wydatków z wykonaniem tej ustawy połączonych. Według przedłożonych wykazów wynosiły w r. 1906 dochody funduszy powiatowych z grzywien za przekroczenia ustawy hodowlanej kwotę 3677 kor. a wydatki na ogólne cele hodowlane z wyłączeniem kosztów komisyjnych 52.158 K. 01 h., natomiast w r. 1907 wynosiły dochody 3898 K. 56 h., wydatki zaś 52.150 K. 91 h. Suma wydatków i dochodów za r. 1907 nie jest zupełną, gdyż Wydziały powiatowe w Drohobyczu i Nowym Targu nie przysłały odnośnych wykazów.

Porównując sumę wydatków funduszy powiatowych w latach 1906 i 1907 z odnośnymi wydatkami za r. 1905, okazuje się, że wydatki te zwiększyły się o $\frac{1}{4}$ część sumy wydatków za r. 1905, ofiarność zatem powiatów na cele hodowli bydła wzrasta z każdym rokiem.

Więszą część tychże wydatków stanowią subwencje udzielane okręgowym Towarzystwom rolniczym na podniesienie hodowli bydła w powiecie, drugą zaś część zużyły powiaty w własnym zarządzie na zakładanie gminnych obór zarodowych, na premie i subwencje dla utrzymujących buhaje licencyonowane, na zakupno buhajów dla gmin oraz na spłatę pożyczek na powyższy cel w krajowym funduszu hodowlanym zaciągniętych.

Ponadto istnieją w kilku powiatach, oddzielnie administrowane i kapitalizujące się powiatowe fundusze hodowlane, które powstały z zaoszczędzonych kredytów przeznaczonych przez powiaty na cele hodowlane, z grzywien za przekroczenia ustawy hodowlanej, z oprocentowania powyższych kwot oraz z osobnych dotacyi Rad powiatowych.

Kończąc niniejsze sprawozdanie, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w roku 1906 i 1907.
2. Sejm wstawia do rubryki X. budżetu wydatków funduszu krajowego na r. 1908 kwotę 30.000 kor. na tworzenie gminnych obór zarodowych.
3. Sejm uchwała załączony % projekt noweli do ustawy hodowlanej.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni, w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Tadeusz Pilat, w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie rachunkowe

Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego z użycia subwencji państwowej
i krajowej na podniesienie chowu bydła za rok 1906.

L. porz.	P r z y c h ó d	K	gr.	K	gr.
1	Przeniesiona reszta kasowa z roku 1905	—	—	16.580	19
2	Pobrane subwencje w roku 1906				
	<i>a)</i> na cele ogólne:				
	1. z funduszków państwowych . . .	107.000	—	—	—
	2. z funduszków krajowych . . .	66.666	66	173.666	66
	<i>b)</i> na utrzymanie instruktora:				
	1. z funduszków krajowych . . .	4.000	—	—	—
	<i>c)</i> na utrzymanie weterynarza:				
	2. z funduszków krajowych . . .	2.400	—	6.400	—
3	Pobrano tytułem zasiłku z odsetek krajowego funduszu hodowlanego, na zakupno i utrzymanie buhajów dla gmin w r. 1907	—	—	947	04
4	Dochód za bydło z obór zarodowych pełnej i pół krwi	—	—	608	22
5	Dochód za bydło z obór zarodowych gm:				
	<i>a)</i> za krowy i przychowek	4.295	—	—	—
	<i>b)</i> za buhaje zużyte	4.213	64	8.508	64
6	Dochód ze sprzedaży buhajów ze stacji subwencyjnych	—	—	40.524	99
7	Dochód z tytułu zwrotu kosztów szczepienia bydła tuberkuliną w oborach zarodowych	798	24	—	—
	tudzież z tytułu wpływów i zwrotów z różnych źródeł	293	54	1.091	78
8	na meliorację połonin za rok 1905 . . .	—	—	1.000	—
	Suma przychodu . . .	—	—	249.327	52

L. porz.	R o z c h ó d				
		K	gr.	K	gr.
1	Na dalsze zakładanie i uzupełnienie obór zarodowych pełnej i pół krwi . . .	—	—	39.213	81
2	Na dalsze zakładanie i uzupełnienie obór zarodowych gminnych	—	—	47.760	29
3	Na stacye buhajów dla krów włościańskich				
	a) zakupno buhajów pół krwi.	60.150	18	—	—
	b) na utrzymanie buhajów	35.674	—	95.824	18
4	Na zakupno i utrzymanie buhajów dla gmin z funduszu hodowlanego . . .	—	—	1.090	12
5	Na wychów młodzieży na połoninach . .	—	—	2.040	57
6	Na meliorację wydzierżawionych połonin w Mikuliczynie	—	—	1.000	—
7	Na premiowanie bydła włościańskiego na wystawach przeglądowych	—	—	1.357	66
8	Na premiowanie wzorowych stajen włościańskich na bydło	—	—	700	—
9	Na koszta szczepienia bydła tuberkuliną w oborach zarodowych	—	—	1.021	48
10	Na koszta badania stosunków hodowlanych	—	—	502	06
11	Na koszta utrzymania t. j. płaca i koszta podróży:				
	a) instruktora	5.085	92	—	—
	b) weterynarza	2.714	18	7.800	10
12	Na koszta kontroli i administracji:				
	a) płace, dyurna i remuneracje	—	—	13.570	—
	b) koszta podróży inspektorów	—	—	4.332	10
	c) najem lokalu, opał i oświetlenie . . .	—	—	1.188	60
	d) druki adm. i wydatki kancelaryjne . .	—	—	501	26
	e) opłaty pocztowe, telegr. i różne . . .	—	—	1.047	89
13	Na wydatki nadzwyczajne i nieprzewidziane	—	—	630	—
	Suma rozchodu	—	—	219.580	12
	Reszta kasowa z końcem r. 1906	—	—	29.747	40
	Do wypłaty z powyżej wykazanej reszty kasowej niezużyte dotacje i zaległe należności z końcem roku 1906:				
1	Na koszta założenia obory zarodowej gminnej w Czernichowie i Jezupolu 10.000 — 1.575	8.425	—	—	—
2	Na zakupno 30 buhajów w miejsce sprzedanych ze stacyi subwencyjnych w roku 1906	12.600	—	—	—
3	Na utrzymanie 70 stacyi buhajów dla krów włościańskich resztę za rok 1905/1906	8.400	—	29.425	—
	Pozostaje reszta na rachunek r. 1907 . .	—	—	322	40

Sprawozdanie rachunkowe

Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego z użycia subwencji kraju i państwa
na podniesienie chowu bydła za rok 1906.

		Dochód		Rozchód	
		K	h	K	h
I. Subwencja na podniesienie chowu bydła rogatego.					
1	Pozostałość kasowa z r. 1905	9597	39		
2	Zasilek państwowy	31500	—		
3	Podwyżka subw. państw. na r. 1906	19500	—		
4	Premie na budowę wzorowych stajni, zasilek państwowy	2000	—		
5	Zasilek krajowy	33333	33		
6	" " z fund. pożyczk. hod.	473	53		
7	" " na instruktora hod.	4000	—		
8	" " i państwowy na utrzymanie weterynarza	2400	—		
9	Zwrot dyet weterynarza i kosztów szczepienia metodą Behringa za rok 1905 przez Wydział krajowy	1446	72		
10	Zwrot dyet weterynarza i kosztów szczepienia metodą Behringa za I. półrocze 1906	1125	—		
11	Zaległości	1200	—		
12	Za sprzedane sztuki z obór zarod. rasy czerw. polskiej	2516	33		
13	Za sprzedane sztuki z obór zarod. ras zagranicznych	1232	80		
14	Za sprzedane buhaje z obór prywatnych czerw. bydła polskiego i ras zagran.	5128	79		
15	Różne zwroty (za księgi rodowodowe, szczepienie, z zakupna i subwencyj)	857	97		
16	Kompletowanie obór zar. czerw. bydła polskiego			3300	—
	Do przeniesienia	116311	86	3300	—

	Dochód		Rozchód	
	K	h	K	h
	116311	86	3300	—
17	Z przeniesienia			
	Kompletowanie obór zarodowych ras zagranicznych i pośrednictwo w imporcie bydła		8262	75
18	Zakupno buhajów do obór pryw. ras zagranicznych		9944	14
19	Subwencya hodowlana dla Tow. roln. okręgowych na zakupno buhajów i cieląt dla włościan		33050	—
20	Premiowanie bydła włościańskiego		8700	—
21	Zasiłek dla Związków hodowlanych włościańskich		3000	—
22	Reszta dyet weterynarza za r. 1905		1228	40
23	Za jałówki do doświadczeń Behringa w r. 1905		1572	50
24	Wydatki weterynaryjne za rok 1906		2400	—
25	Wydatki połączone ze szczepieniem tuberkuliną i metodą Behringa w r. 1906		1186	22
26	Asekuracja obór zarodowych		196	60
27	Płace urzędników		6628	34
28	Ubezpieczenie urzędników		613	25
29	Koszta podróży i delegacyi wogóle		3163	60
30	Koszta podróży do Danii, Szwajcaryi i Holandyi dla zakupna materyału		3249	54
31	Nieprzewidziane wydatki (druki, klisze itp.)		628	59
32	Udział w ogólnych kosztach administr.		7508	66
33	Premie na wzorowe stajnie za r. 1905		400	—
34	Premie na wzorowe stajnie za r. 1906		400	—
35	Zasiłki dla Związku hodowców bydła niemieckiego		4000	—
	Saldo z dniem 31. grudnia 1906 r.		16879	27
	116311	86	116311	86

Sprawozdanie rachunkowe

Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego z użycia subwencji państwowej
i krajowej na podniesienie chowu bydła za rok 1907.

L. porz.	P r z y c h ó d	K	gr.	K	gr.
1	Przeniesiona reszta kasowa z roku 1906	—	—	29.747	40
2	Pobrane subwencye w roku 1907				
	a) na cele ogólne:				
	1. z funduszków państwowych	127.000	—		
	2. z funduszków krajowych	66.666	66	193.666	66
	b) na utrzymanie weterynarza:				
	1. z funduszków krajowych	4.000	—		
	c) na utrzymanie weterynarza:				
	2. z funduszków krajowych	2.400	—	6.400	—
3	Pobrano tytułem zasiłku z odsetek krajowego funduszu hodowlanego, na zakupno i utrzymanie buhajów dla gmin w roku 1907	—	—	342	40
4	Pobrano tytułem dotacyi Wydziału Rady powiatowej w Gródku na zakupno 12 buhajów na stacye w powiecie	—	—	2.880	—
5	Dochód za bydło z obór zarodowych pełnej i półkrwi	—	—	2.551	93
6	Dochód za hydło z obór zarodowych gm.:				
	a) za krowy i przychowek	4.821	24		
	b) za buhaje zużyte	2.657	92	7.479	16
7	Dochód ze sprzedaży buhajów ze stacyi subwencyjnych	—	—	38.396	79
8	Dochód z tytułu zwrotu kosztów szczepienia bydła tuberkuliną w oborach zarodowych	1.084	47		
	tudzież z tytułu wpływów i zwrotów z różnych źródeł	560	—	1.644	47
	Suma przychodu	—	—	283.108	81

L. porz.	Rozchód				
		K	gr.	K	gr.
1	Na dalsze zakładanie i uzupełnienie obór zarodowych pełnej i półkrwi . . .	—	—	35,383	31
2	Na dalsze zakładanie i uzupełnienie obór zarodowych gminnych:				
	a) na zakupno krów i jałówek	34.894	68		
	b) na zakupno buhajów pełnej krwi . .	12.931	49	47.826	17
3	Na stacye buhajów dla krów włościańskich:				
	a) na zakupno buhajów pół krwi . . .	83.849	44		
	b) na utrzymanie buhajów	41.809	59	125.659	03
4	Na zakupno i utrzymanie buhajów dla gmin z funduszu hodowlanego . .	—	—	698	—
5	Na wychów młodzieży na połoninach 2.441·39 — 516 =	1.925	39		
6	Na meliorację wydzierżawionych połonin w Mikuliczynie	1.262	86	3.188	25
7	Na premiowanie bydła włościańskiego na wystawach przeglądowych	2.176	20		
8	Na premiowanie wzorowych stajen włościańskich na bydło	100	—	2.276	20
9	Na koszta szczepienia bydła tuberkuliną w oborach zarodowych	—	—	1.744	32
10	Na koszta badania stosunków hodowlanych	—	—	1.087	60
11	Na koszta utrzymania t. j. płaca i koszta podróży:				
	a) instruktora	5.371	91		
	b) weterynarza	3.530	76	8.902	67
12	Na koszta kontroli i administracji:				
	a) płace, dyurna i remuneracye.	16.768	30		
	b) koszta podróży inspektorów	4.904	61	21.672	91
	c) najem lokalu, opał i oświetlenie . .	1.240	30		
	d) druki adm. i wydatki kancelaryjne .	410	14		
	e) opłaty pocztowe, telegr. i różne . .	1.109	88	2.760	32
13	Na wydatki nadzwyczajne i nieprzewidziane	—	—	206	20
	Suma rozchodu	—	—	251.404	98
	Reszta kasowa z końcem roku 1907 . .	—	—	31.703	83
14	Do wypłaty z powyżej wykazanej reszty kasowej, nieużyte dotacye i zaległe należności z końcem roku 1907:				
	1. na koszta założenia obór zarodowych gminnych, z udziałem Wydziałów Rad powiatowych:				
	a) w Biskowicach p. Sambor				
	5000 — 2000 = K. 3000				
	Do przeniesienia	—	—	31.703	83

L. porz.	R o z c h ó d	K		gr.	
		K	gr.	K	gr.
	Z przeniesienia . . .	—	—	31.703	83
	b) w Gródku p. Gródek 5000 — 2000 = K. 3000				
	c) w Horodence p. Horodenka 5000 — 2000 = K. 3000				
	d) w Lublińcu p. Cieszanów 5000 — 2000 = K. 3000				
	e) w Szówsku p. Jarosław 5000 — 1600 = <u>K. 3400</u>	15.400	—		
	2. na kosztą uzupełnienia obory zarodo- wej gminnej w Albigowej p. Łań- cut, założonej w roku 1907	1.500	—		
	3. na kosztą zakupna 25 buhajów na sta- cye nieobsadzone z r. 1907.	10.500	—		
	4. na utrzymanie 30 stacyi buhajów re- szte za rok 1906/1907.	3.600	—	31.000	—
	Pozostaje reszta na rachunek roku 1908	—	—	703	83

Sprawozdanie rachunkowe

Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego z użycia subwencji krajowej i państwowej na podniesienie chowu bydła za rok 1907.

I. Subwencja na podniesienie chowu bydła rogatego.		Dochód		Rozchód	
		K	h	K	h
1	Pozostałość kasowa z r. 1906	16879	27		
2	Zasilek państwowy	62000	—		
3	Premie na budowę wzorowych stajen	2000	—		
4	Zasilek krajowy	33333	34		
5	„ „ z fund. pożyczk. hod.	171	19		
6	„ „ na instruktora hodowli	4000	—		
7	„ „ i państwowy na utrzymanie weterynarza	2400	—		
8	Zwrot dyet weterynarza i kosztów szczepienia metodą Behringa	2125	—		
9	Zaległości	611	25		
10	Za sprzedane sztuki z obór zarod. rasy czerw. polskiej	1380	—		
11	Za sprzedane sztuki z obór zarod. ras zagranicznych	516	—		
12	Za sprzedane buhaje z obór prywatnych czerwonego bydła polskiego i ras zagranicznych	3989	—		
13	Różne zwroty (za księgi rodowodowe, zakupna jałówek i t. p.)	481	47		
14	Zakładanie i kompletowanie obór zarod. ras zagranicznych i pośrednictwo w imporcie bydła			6833	10
15	Zakupno buhajów do obór pryw. czerw. bydła polskiego			1872	42
16	Zakupno buhajów do obór pryw. ras zagranicznych			7813	85
	Do przeniesienia	129886	52	16519	37

	Dochód		Rozchód	
	K	h	K	h
	129886	52	16519	37
Z przeniesienia . . .				
17 Zasilek hodowlany dla Tow. roln. okręg. na zakupno buhajów			33000	—
18 Premiowanie bydła włościańskiego . . .			9300	—
19 Zasilek dla związków hodowlanych wło- ściańskich			3130	—
20 Wydatki weterynaryjne			2400	—
21 Wydatki połączone ze szczepieniem tu- berkuliną i metodą Behringa			425	39
22 Płace urzędników i dodatki do płac . .			7638	16
23 Ubezpieczenie urzędników			617	96
24 Asekuracja obór			149	65
25 Koszta podróży i delegacyi wogóle . .			3889	01
26 Koszta podróży do Danii i Holandyi dla zakupna materyału			1281	30
27 Nieprzewidziane			160	86
28 Udział w ogólnych kosztach administr. .			8468	64
29 Premie na wzorowe stajnie			875	—
30 Zasilek dla Związku hodowców bydła ni- zinnego			4000	—
Saldo z dniem 31. grudnia 1907 r. . . .			38031	18
	129886	52	129886	52

O d p i s

pisma Wydziału krajowego do c. k. Ministerstwa rolnictwa.

LW. 44099.

Lwów, dnia 4. czerwca 1907.

An das k. k. Ackerbauministerium in Wien.

In Beantwortung des Erlasses des k. k. Ackerbauministeriums an die k. k. Statthalterei in Lemberg vom 12. Dezember 1906. Z. 38.411/1.255, welcher uns mit der Zuschrift der k. k. Statthalterei vom 12. Jänner 1907. Z. 2.919.52 mitgetheilt wurde, und im Anschlusse an die dem k. k. Ackerbauministerium direkt vorgelegten Gesuche der beiden Landwirtschaftsgesellschaften vom 28. Februar

1907. Z. 347 und von 19. März 1907 Z. $\frac{288}{1}$ beehren wir uns nach Einvernahme unseres Beirathes, nähmlich der ständigen Sektion der Landeskommission für landwirtschaftliche Angelegenheiten Folgendes mitzutheilen:

In Folge der bekannten Elementarereignisse in den letzten Jahren, insbesondere in Folge der Überschwemmung im Jahre 1903 und der Dürre im Jahre 1904, welche weite Gegenden des Landes umfassten, hat sich der Viehstand unseres Landes wesentlich vermindert. Die erwähnte Dürre hat sich aber nicht nur in unserem Lande fühlbar gemacht, sie fügte gleichzeitig enorme Schaden dem Rindviehstande eines grossen Theiles von Mitteleuropa und eben dieses Moment hat die Viehnoth in unserem Lande noch empfindlicher gestaltet. Unsere damaligen Viehvorräthe wurden nähmlich zu hohen Preisen seitens der ausländischen Viehhändler in sehr kurzem Zeitraume ausgekauft. Zu Folge dieser starken Nachfrage verloren wir damals zu Gunsten des Auslands nicht nur eine überaus grosse Zahl unseres reifen Schlachtsviehes, aber auch ein ansehlicher Theil unseres Viehnachwuchses und sogar unseres Zuchtviehes fiel dieser Konkurrenz seitens der reichen Nachbarländer zum Opfer. In Folge dessen ist unsere gesammte Rindviehzucht ins Stocken gerathen.

Es kann nicht gelegnet werden, dass bereits seit einer Reihe von Jahren vor den erwähnten Elementarereignissen unsere Ochsenzucht sich aus folgenden Gründen zu einem weniger rentablen Unternehmen gestaltet hat.

Zuerst wirkte in dieser Richtung die immer zunehmende Futtertheuerung, welcher entsprechende Fortschritte in der Futterproduktion nicht entgegengerarbeitet haben. Die Futtertheuerung in unserem Lande ist die natürliche Folge der schlechten Weiden, der vernachlässigten Wiesenanbaues der ungentügenden Anbaues der Futterpflanzen auf den Äckern schliesslich der steigenden Futteraustuhr und der ungentügenden Ausnützung der Kleie und der Futtermehle zu Zwecken der inländischen Viehernährung.

Zweitens wirkte auf den Niedergang der Ochsenzucht die sowohl in den grösseren als auch in den kleineren Wirtschaften stetig abnehmende Ochsenhaltung. Der Ochs wird bei den Feldarbeiten in immer grösserem Umfange durch das Pferd verdrängt aus naheliegenden privatwirtschaftlichen Gründen, die wir weiter nicht zu entwickeln brauchen.

Drittens war der Verfall der Ochsenzucht eine Folge des bedeutenden Aufschwunges der Milchwirtschaft. Die Preise der Milch- und der Molkereiprodukte sind in den letzten Jahren im fortwehrenden Steigen begriffen. Die natürliche Folge dessen war die Vermehrung der Zahl der Kühe und die intensivere Kuhkälberaufzucht auf Kosten der Ochsenzucht und der Ochsenaufzucht.

Der gefertigte Landesausschuss gibt seiner Meinung Ausdruck, dass die aus den erwähnten Gründen resultirende Knappheit der Zahl des fleischliefernden Viehes, insbesondere der Ochsenzucht durch zwei Mittel beseitigt werden kann

und im dringenden Interesse der heimischen Fleischproduktion und der Versorgung der Consumtionscentren beseitigt werden muss.

Es muss nämlich erstens die Futterproduktion im Lande bedeutend gehoben werden, und zweitens muss die Kälberaufzucht und die Ochsenzucht sich dermassen rentabler gestalten, dass der Züchter seine Rechnung, seinen Gewinn in diesem Unternehmen findet.

Zur Vermehrung der Futterproduktion sollten folgende Massnahmen angewendet werden:

Zuerst wären Meliorationen der bisher nicht nur ungenügend ausgenützten, sondern direkt vernachlässigsten geradezu verwahrlosten Gemeindeweiden zu nennen. In Würdigung des grossen Einflusses, welchen meliorirte und rationell bewirtschaftete Gemeindeweiden auf Vermehrung der Futterproduktion und dadurch auf Vermehrung der Viehzahl haben müssten, wäre der gefertigte Landesausschuss bereit seinerseits technische Fachkräfte den Gemeinden zu diesem Zwecke unentgeltlich zur Verfügung zu stellen, falls die k. k. Regierung entsprechende Mittel zur Bestreitung anderweitiger, damit verbundener Kosten zu widmen sich entschliesse. Dasselbe gilt von den Torf- und Moorweiden, welche in viel weiterem Umfange, als bisher meliorirt werden sollten. Die Zentralausschüsse der beiden Landwirtschaftsgesellschaften und der Bauvereine verfügen über entsprechende Fachkräfte, welche als Wanderlehrer der rationellen Wiesen- und Weidenpflege und als Instruktoren der Gewirtschaftung der Gemeindeweiden funktionieren könnten. Es sind dies nämlich die bei diesen Zentralausschüssen auf Kosten der Landessubvention angestellten landwirtschaftlichen Referenten. Nachdem also entsprechende Fachorgane bereits zur Verfügung stehen, hängt die Vermehrung der Futterproduktion im Wege der Hebung der Gemeindeweidenwirtschaft ausschliesslich von den Mitteln ab, welche die k. k. Regierung diesem Zwecke zu gewähren gedenkt.

Der gefertigte Landesausschuss benützt diese Gelegenheit, um an die k. k. Regierung mit der Bitte heranzutreten, für die vom hohen Landtage in der letzten Session beschlossene Novelle zum Gemeindegesetze vom Jahre 1866 (L. G. B. Nr. 19) mit möglichster Beschleunigung die Allerhöchste Sanktion zu erwirken. Die erwähnte Novelle, durch welche der §. 68. dieses Gesetzes abgeändert wird, ermöglicht nämlich Änderungen in der bisherigen Benützungsweise der Gemeindeweiden und eine rationelle Ausnützung derselben unter Anleitung der höheren autonomen Behörden. Der gefertigte Landesausschuss beabsichtigt denn auch diese Novelle unverzüglich zu einer energischen Action behufs Verbesserung der Gemeindeweiden auszunützen. Alle Bezirksausschüsse werden vom Landesausschusse aufgefordert werden die Benützung der Gemeindeweiden nach einem vom Landesasschusse genehmigten Regulativ zu überwachen und die Gemeindevertretungen zu entsprechenden Beschlüssen unter Verheissung der technischen und finanziellen Mithilfe des Staates und des Landes zu veranlassen.

Als eine zur Vermehrung der Viehzahl unmittelbar führende Massnahme erachtet der gefertigte Landesasschuss in erster Linie die weitere Gründung von subventionirten Stammherden in den Gemeinden und die Vertheilung von in denselben oder auch anderwärts angekauften Kälbern unter die Viehzüchter mit der Verpflichtung dieselben zur Aufzucht zu behalten. Die Gemeindestammherden haben sich im Thätigkeitsbereiche der k. k. galizischen Landwirtschaftsgesellschaft glänzend bewährt. Es handelt sich also um Gewährung der erforderlichen Mittel, um die Zahl dieser Stammherden in Mittel- und Ostgalizien bedeutend zu vermehren, und dieselben nach Westgalizien in möglichst grosser Zahl zu verpflanzen. Die in dem erwähnten Erlasse des k. k. Ackerbauministeriums angeregte Abgabe von Abspannkälbern zu ermässigten Preisen zu Zwecken der Aufzucht bildet eine neue Massnahme, die erst erprobt werden muss. Die beiden Landwirtschaftsgesellschaften sind entschlossen im Falle der Gewährung entsprechender Mittel seitens der k. k. Regierung an diese neue Aufgabe heranzutreten. Es kann nicht gelehnet werden, dass beide, zuletzt erwähnten Massnahmen nämlich sowohl die Gemeindestammherden als die Abgabe der Abspannkälber zur Zucht, falls sie zweckdienlich organisirt werden, zur Förderung der Vermehrung der Viehstände viel beitragen könnten. Auf diese Weise könnte man nämlich dem Übel mit Erfolg vorbeugen, dass eine mit jedem Jahre grössere Menge von Kälbern als Zuchtmaterial verloren geht, indem sie als Fleischwaare verkauft werden.

Im Interesse der Rentabilität der Ochsenzucht erachtet der gefertigte Landesauschuss folgende Massnahmen als solche, welche schleunigst angewendet werden sollten:

Zuerst die Revision der Marktordnungen und der Gemeinde-Consum- und Marktgebühren. Sowohl die bereits veralteten, den modernen Verhältnissen nicht mehr angepassten Marktordnungen als auch die mannigfaltigsten Gebühren bilden ein Haupthinderniss einer rationeller Zufuhr von Vieh nach den Märkten und grösseren Konsumorten. Sie erschweren den Züchtern die Beschickung des Marktes und schicken ihn ab von der Weiterführung und Erweiterung seines Viehzuchtunternehmens. Im gemeinsamen Interesse sowohl der Viehzucht als auch der Apportionierung der Städte muss eine entsprechende Remedur geschaffen werden, es müssen dem Züchter Erleichterungen beim Verkaufen seiner Waare auf den Stadtmärkten gewährt werden. Der gefertigte Landesauschuss ersucht daher die k. k. Regierung auf diesem Gebiete die Initiative zu ergreifen.

Zweitens wäre in der Reihe der zum erwähnten Zwecke führenden Massnahmen eine Agentur zu nennen, deren Aufgabe es wäre erstens eine Reihe von Vermittlern zu ersetzen und zweitens die gerechte Interessen des Züchters auf dem Markte erfolgreich zu schützen. In erster Linie sollte diese Agentur über entsprechende Reservestellungen auf den grösseren Märkten verfügen, in welchen sie auch durch längere Zeit die Waare bewahren könnte, um auf diese Weise den Züchter vor der Notwendigkeit seine Waare um jeden Preis zu verkaufen zu schützen. Die Agentur wurde also auf diese Art im Interesse der Züchter auf Ausgleichung der schwankenden Preise Einfluss üben. Die Gründung solcher Agentur ist auch ausschliesslich von der Gewährung entsprechender Mittel seitens der k. k. Regierung abhängig.

Der gefertigte Landesauschuss kann schliesslich nicht unerwähnt lassen, dass es noch ein Mittel gibt, welches auf der Stelle eine reichhaltige Vermehrung des Fleischvorrathes herbeiführen müsste. Als solches schnell und sicher wirkendes Mittel erachtet der Landesauschuss die Gewährung niedrig verzinslicher Darlehen aus Staatsmitteln an Züchter und Inhaber von Branntweimbrennereien, welche eigene oder angekaufte junge Ochsen in grösserer Zahl behufs Aufzucht und Mästung zu halten sich verpflichten würden. Solche Darlehen müssen entsprechend sichergestellt werden und könnten auf höchstens drei Jahre gewährt werden. Der Züchter, welcher eine solche Anleihe bekommen würde, müsste hinsichtlich der Verwendung des Darlehens einer steten Kontrolle unterstehen und müsste auch die Rückzahlung des Darlehens sammt Zinsen aus dem Erlöse für die verkauften Thiere gewährleistet werden. Auf diese Weise könnte verhältnissmässig sehr leicht und binnen einer kurzen Zeit eine grössere Menge von Ochsen zu Zwecken der Fleischproduktion bei den Landwirten unseres Landes untergebracht werden. Das Unternehmen der Ochsenzucht und der Ochsenmästung wurde auf diese Weise erheblich gefördert werden.

Das sind die wichtigsten Massnahmen, welche der gefertigte Landesauschuss im Interesse der Förderung der Fleischproduktion als angewiesen erachtet. Der Landesauschuss erlaubt sich aber gleichzeitig auch alle anderen, von den Landwirtschaftsgesellschaften dem k. k. Ackerbauministerium in den erwähnten Gesuchen vorgelegten Wünsche wärmstens zu unterstützen. Diese Wünsche gipfeln in der Überzeugung, dass nur viel ausgiebigere Geldmittel für die bisher angewendeten Massnahmen und die Gewährung neuer namhaften Geldmittel für neue Massnahmen zum Zwecke führen könnten.

Der hohe Landtag hat in seiner letzten Session in das Landesbudget für Jahr 1907 als eine neue Ausgabe den Betrag von 30.000 K. zu Zwecken der Hebung der Viehzucht und namentlich zur Förderung der Fleischproduktion zur Verfügung des Landesauschusses eingestellt.

Der hohe Landtag hat weiters in Erledigung der Petitionen der beiden Landwirtschaftsgesellschaften laut Beschlusses vom 18. März 1907 den Landesauschuss beauftragt eventuelle Aufträge um Gewährung neuer Subventionen für die Gemeindestammherden dem Landtage vorzulegen.

Der hohe Landtag hat schliesslich laut Beschlusses vom 12. März 1907 den Landesauschuss beauftragt, die Frage der Betheiligung des Landesfondes an

der intensiveren Hebung der heimischen Rindfleischproduktion den Intentionen der k. k. Regierung gemäss zu prüfen und zu erwägen, sich zu diesem Zwecke mit der k. k. Regierung ins Einvernehmen zu setzen, eine entsprechende Quote in das Präliminar des Landesbudgets für das Jahr 1908 einzustellen und weitere diesbezügliche Anträge dem Landtage vorzulegen.

Das Land ist hienach ebenfalls bereit die Kosten der Action behufs quantitativer Hebung der Viehzucht und Förderung der Fleischproduktion aus Landesmitteln zu unterstützen. Die Höhe dieser Kosten und die Art der Verwendung dieser Subvention hängt ab von der Höhe der von der k. k. Regierung aus dem Staatsfond diesem Zwecke gewidmeten Mittel und von der Einigung über ein Programm, welches für die ganze Aktion im Einvernehmen der k. k. Regierung, dem Landesausschusse und den Landwirtschaftsgesellschaften festgestellt werden muss.

Der Landesausschuss sieht demnach einer bald möglichsten Antwort seitens der k. k. Regierung entgegen, um danach seine weiteren Schritte und insbesondere die dem hohen Landtage vorzulegenden Anträge einzurichten.

Akcya tępienia gruźlicy u bydła rogatego w Galicyi w roku 1906.

W roku 1906 była prowadzoną akcya tępienia gruźlicy u bydła rogatego w całym kraju, wedle tego samego programu, jakim się kierowano w latach podrzednich i opierała się na metodzie Banga, rozpoznawczego szczepienia tuberkuliną w ścisłym związku z badaniem klinicznym.

Badania i szczepienia rozpoznawcze na gruźlicę w roku 1906 wykonali:

a) z polecenia Wydziału krajowego Teofil Sochaniewicz, krajowy nauczyciel weterynaryi w sześciu oborach, złożonych z 570 sztuk, prócz tego na prywatne zaproszenie J. E. Kollomana Szella badał i szczepił p. Sochaniewicz w Erlenthal w Szwajcaryi, wybrane i zakupione przez niego 38 sztuk bydła pełnej krwi Simenthal do jego sławnej obory w Rätót i Hierahaza na Węgrzech, gdzie część jej 63 sztuk umieszczonych w Rätót po powrocie ze Szwajcaryi powtórnie zbadał. Wreszcie w lipcu 1906. zbadał i zaszczepił w Rodekirchen w Oldenburgu 40 sztuk zakupionych przez Komisję, wydelegowaną przez c. k. galic. Towarzystwo gospodarskie. Ogółem zbadał i zaszczepił 714 sztuk.

b) z polecenia Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego zbadał weterynarz Augustyn Krüger w 39 oborach 1596 sztuk wreszcie

c) z polecenia Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego prze-szczepił prof. Dr. Julian Nowak, pełniący obowiązki weterynarza przy tem Towarzystwie, w 15 oborach 678 sztuk.

W roku 1906 zbadano: 48 buhajów, 1578 sztuk krów, 994 jałówek, 150 buhajków, 66 wołów; ogółem 2836 sztuk.

Między temi oborami było:

I. 10 obór pełnej krwi Simenthal, złożonych z 6 buhajów, 124 krów, 90 jałówek, 26 buhajków i 1 wołu; razem 247 sztuk.

II. 16 obór pół krwi Simenthal, złożonych: z 11 buhajów, 472 krów, 265 jałówek, 33 buhajków i 16 wołów; razem 797 sztuk.

III. 2 obory pełnej krwi Oldenburg, złożone: z 3 buhajów, 19 krów, 16 jałówek i 10 buhajków; razem 48 sztuk.

IV. 13 obór pół-krwii Oldenburg, złożonych: z 10 buhajów, 298 krów, 294 jałówek, 20 buhajków i 23 wołów; razem 645 sztuk.

V. 1 obora pełnej krwi rasy Schwytz, złożona z 1 buhaja, 47 krów, 18 jałówek i 3 buhajków; razem 69 sztuk.

VI. 3 obory bydła rasy fryzyskiej, złożone z 1 buhaja, 44 krów, 54 jałówek i 18 buhajków; razem 117 sztuk.

VII. 6 obór bydła rasy czerwonej krajowej, złożonych: z 5 buhajów, 187 krów, 71 jałówek i 30 buhajków; razem 293 sztuk.

VIII. 12 obór bydła ras mieszanych (krzyżowanych), złożonych z 11 buhajów, 387 krów, 186 jałówek, 10 buhajków i 26 wołów; razem 620 sztuk.

I. Obory pełnej krwi Simenthal.

Między badanemi sztukami, w grupie obór pełnej krwi Simenthal, uznano za chore: 1 buhaja = 16.66%, 11 krów = 8.07%, 1 jałówkę = 1.11%, 1 buhajka = 3.84%. Ogółem sztuk *chorych* 15 = 6.07%, — *podejrzane* 2 buhaje = 33.32%, 9 krów = 7.17%, 10 jałówek = 11.11%, 2 buhajki = 7.7% *podejrzanych* sztuk ogółem: 23 = 9.29%, *lekko podejrzane*: 1 buhaj = 16.66%, 9 krów = 7.17%, 6 jałówek = 6.66%, ogółem razem *lekko podejrzanych* 16 sztuk = 6.47%.

Na 247 sztuk ogółem *chorych i podejrzanych* było 54 = 21·83%.

Obora G. złożona z 9 sztuk, po raz czwarty badana. Między temi sztukami znaleziono, jedną sztukę (jałowkę) *podejrzaną* = 11·11% i 2 krowy *lekko podejrzane* = 22·23% ogółem 33·34%. Obora ta była badana w r. 1905. Między 16 sztukami, było 3 *podejrzane* = 18·75% i 3 *lekko podejrzane* = 18·75%. W oborze tej prawie żadnej nie ma redukcji gruźlicy.

Obora E. była badana w marcu 1905 piąty raz. Między 15 sztukami znaleziono tylko jedną sztukę *podejrzaną* = 6·66%, zaś w r. 1906 między 12 sztukami badanymi po raz szósty wszystkie uznano za zdrowe a obora za wolną od gruźlicy.

Obora F., po raz siódmy badana. Między 94 sztukami znaleziono 6 sztuk *chorych* = 6·38%, 13 sztuk *podejrzanych* = 13·82%, wreszcie 7 sztuk *lekko podejrzanych* = 7·29%; ogółem za dotknięte gruźlicą lub o nią *podejrzane* uznano: 26 sztuk = 27·65%. W stosunku do lat poprzednich redukcji gruźlicy w tej oborze nie ma. Z powodu nie wykonywania środków ochronnych, zarządzonych przez weterynarza.

Obora X., złożona z 8 sztuk badana po raz czwarty; znaleziono tylko jedną krowę *lekko podejrzaną* = 12·5%. Ta sama obora, z 21 sztuk złożona, badana w r. 1905 wykazała 5 sztuk *chorych* = 25·81%; redukcya wynosi 13·41%, a gdy w poprzednim roku były sztuki *chore*, obecnie znaleziono tylko jedną sztukę *lekko podejrzaną*, oborę należy uważać za wolną od gruźlicy.

Obora R., złożona z 45 sztuk, po raz piąty badana; przy piątym badaniu uznano buhaja kupnego za *lekko podejrzanego*, po usunięciu którego można uważać, że obora ta wolną będzie od gruźlicy.

Obora N., złożona z 24 sztuk, badana 7. raz. Przy badaniu znaleziono: 2 krowy *chore* = 8·33%, 4 *podejrzane* = 16·66%, 3 *lekko podejrzane* = 12·5%, ogółem 9 sztuk gruźlicą dotkniętych lub o nią *podejrzanych* = 37·5%. Ze względu, że w ciągu 7 letniego badania tej obory i nie zmniejszania się rozmiarów gruźlicy, a to wskutek tego, że właściciel każdorazowo nie usuwa z obory sztuk, do wyeliminowania przeznaczonych, należy oborę tę bezwarunkowo z pomiędzy obór zarodowych wydzielić i dalej badania w niej nie prowadzić.

Obora Z., złożona z 33 sztuk; badana po raz 4; przy badaniu znaleziono 6 sztuk *chorych* = 15·5%. Obora ta badana w r. 1905 wykazała między 25 sztukami 7 sztuk *chorych* = 24%. Redukcya rozmiarów gruźlicy wynosi 8·5%. Między 10 oborami pełnej krwi Simenthal badanymi w r. 1906 były 3 obory po raz pierwszy badane.

W grupie I. znajdują się 3 obory, pierwszy raz badane a mianowicie:

Obora B₁: złożona z 7 sztuk, wykazała 1 sztukę *chorą*, 1 *podejrzaną* i 1 *lekko podejrzaną* razem 3 sztuki = 42·84%.

Obora C₁: złożona z 11 sztuk, wykazała 3 sztuki *podejrzane*, 1 *lekko podejrzaną*. Ogółem 4 sztuki = 36·36%.

Obora D₁: złożona z 4 sztuk; wykazała 1 sztukę *podejrzaną* = 25%.

Porównując ostateczny wynik, wskazujący w procentach (21·83%) rozmiary gruźlicy, sprawdzone w oborach pełnej krwi Simentkal, badanych w r. 1906., z takim samym wynikiem (16·55%) w r. 1905, widzimy pozorne powiększenie się rozmiarów gruźlicy o 5·28%. Na to głównie wpłynął wysoki procent gruźlicy w oborach pierwszy raz badanych i w oborze N., siódmy raz badanej a zwyż opisanej.

II. Obory pół krwi Simenthal.

W roku 1906, w 16 oborach pół-krewi Simenthal, złożonych z 797 sztuk, uznano: za *chore* 2 buhaje, 72 krów, 18 jałówek, 2 buhajki i 2 woły, razem 96 sztuk = 12·04%. Za *podejrzane* 32 krów, 8 jałówek, razem 40 sztuk = 5·01%. Za *lekko podejrzane* 26 krów, 12 jałówek, 1 buhajka, razem 39 sztuk = 4·9%.

Ogółem między 797 sztukami znaleziono *chorych i podejrzanych* 175 sztuk t. j. 21·95%.

Obora g: czwarty raz badana, złożona z 44 sztuk. Między temi znaleziono 1 krowę *podejrzaną* = 2·27% i za *lekko podejrzane* 5 krów, 3 jałowki i 1 buhajka, razem 9 sztuk = 20·45%.

Ogółem *podejrzanych* sztuk 10 = 22·72%.

Obora ta badana w r. 1905 złożona z 48 sztuk, wykazała 7 sztuk *podjejranych* t. j. 14·58‰ i 3 sztuki *lekko podejrzane* t. j. 6·25‰.

Ogółem *podjejranych* 10 sztuk = 20·83‰.

Zwyzka procentowa rozmiarów gruźlicy w tej oborze wynosi 1·80‰, z wiadomych przyczyn.

Obora f: złożona z 53 sztuk, między niemi uznano za *podjejrana*: 1 krowę = 1·83‰, i za *lekko podejrzana* 1 krowę i 1 jałowkę t. j. 2 sztuki = 3·77‰. Ogółem 3 sztuki = 5·66‰.

Obora ta badana w r. 1905 po raz 6, złożona z 61 sztuk. Przy badaniu uznano za: *podjejrane* 1 buhajka = 1·63‰, za *lekko podejrzane* 2 krowy i 2 jałowki, razem 4 sztuk = 6·55‰, razem 5 sztuk = 8·19‰.

Redukcja rozmiarów gruźlicy zmniejszyła się o 2·53‰.

Obora s: złożona z 40 sztuk, piąty raz badana. Przy badaniu uznano: 2 krowy za *podjejrane* = 4·3‰. Ta sama obora badana w r. 1905 złożona z 46 sztuk, wykazała przy badaniu 4 sztuki *lekko podejrzane* = 8·69‰.

Redukcja rozmiarów gruźlicy wynosi 4·39‰.

Obora c₁, złożona 66 sztuk, 4 raz badana, wykazała 14 sztuk *chorych* = 21·21‰, 11 *podjejranych* i 6 *lekko podjejranych* = 9·09‰.

Ogółem dotkniętych gruźlicą lub o nią *podjejranych* 31 sztuk = 49·96‰. Obora ta badana w r. 1905, złożona z 67 sztuk, wykazała 17 sztuk *chorych* i *podjejranych* = 25·37‰. Widoczne zwiększenie się rozmiarów gruźlicy w tej oborze powstało wskutek pozostawienia sztuk *chorych* i *podjejranych* między sztukami zdrowymi w r. 1905.

Obora c₂, złożona z 50 sztuk, trzeci raz badana. Przy badaniu znaleziono 1 krowę *chorą* = 2‰, 1 krowę *podjejrana* = 2‰, 3 krowy *lekko podejrzane* = 6‰. Ogółem 5 sztuk *chorych* i *podjejranych* = 10‰. Ta sama obora badana w r. 1905 po raz drugi, złożona z 71 sztuk, wykazała przy badaniu 14 krów *chorych* t. j. = 19·71‰, 10 krów *podjejranych* = 14·08‰, 10 krów i 3 jałowki *lekko podjejranych*, razem 13 sztuk = 18·30‰.

Ogółem 37 sztuk dotkniętych gruźlicą lub o nią *podjejranych* = 52·09‰.

Redukcja rozmiarów gruźlicy w tej oborze wynosi 42·09‰. To wskazuje, że po badaniu obory w r. 1905 wyeliminowano wszystkie sztuki chore i *podjejrane* z obory i wykonano ściśle wszystkie ochronne środki.

Obora y₁, złożona z 50 sztuk, czwarty raz badana. Przy badaniu uznano 2 sztuki za *chore* = 4‰ i 4 sztuki za *podjejrane* = 8‰, ogółem 6 sztuk *chorych* i *podjejranych* = 12‰. Ta sama obora badana w r. 1905 przy stanie bydła 62 sztuk wykazała 13 sztuk *chorych*, 3 *podjejrane* = 4·84‰. Ogółem *chorych* i *podjejranych* 16 sztuk = 25·80‰. Redukcja rozmiarów gruźlicy wynosi w tej oborze w ciągu roku 13·80‰.

Obora w, złożona z 51 sztuk, piąty raz badana, okazała się zupełnie wolną od gruźlicy. Taki sam stan zdrowotny obory okazał się przy badaniu w r. 1905.

Obora u, złożona z 29 sztuk, piąty raz badana. Przy badaniu znaleziono 2 sztuki *chore* = 4·89‰, 4 sztuki *podjejrane* = 13·79‰ i 4 sztuki *lekko podejrzane* = 13·79‰. Ogółem *chorych* i *podjejranych* 10 sztuk = 18·34‰. Obora ta badana w r. 1904 przy stanie bydła 34 sztuk wykazała 3 sztuki *chore* = 8·82‰, 5 sztuk *podjejranych* = 14·7‰ i 3 sztuki *lekko podejrzane*, ogółem 11 sztuk = 32·35‰. Rozmiary gruźlicy w tej oborze zmniejszyły się w ciągu 2 lat o 14·—‰.

Obora z, złożona z 9 sztuk, czwarty raz badana. Przy badaniu uznano 2 krowy i 1 buhajka za *chore*, razem 3 sztuki = 33·33‰.

Oprócz opisanych powyżej obór w r. 1906 było 7 obór po raz pierwszy badanych a wyniki badania uwidocznione w tabelce II.

Porównując rozmiary gruźlicy w oborach pół-krwi Simmethal, badanych w r. 1905, w którym w 28 oborach, złożonych z 1638 sztuk, uznano za chore i *podjejrane* 641 sztuk = 39·15‰, zaś w r. 1906 w 16 oborach złożonych z 797 sztuk uznano za chore i *podjejrane* 175 = 21·95‰, przeto w oborach pół-krwi Simenthal badanych w r. 1906 wynosi ogólna redukcja rozmiarów gruźlicy 17·20‰.

III. Obory pełnej krwi Oldenburg.

W r. 1906 zbadano w 2 oborach 3 buhaje, 19 krów, 16 jałówek, 10 buhajków, razem 48 sztuk. Z tych uznano za *chore* 1 buhajka, 1 jałowkę, razem 2 sztuki

= 4·16%, za *podejrzane* 4 krowy, 3 jałówki, 1 buhajka, razem 8 sztuk = 8·16%, za *lekko podejrzane* 3 jałówki, jednego buhajka, razem 4 sztuki = 8·33%. Ogółem chorych i podejrzanych 14 sztuk = 29·15%.

Obora O₁, złożona z 26 sztuk, siódmy raz badana. Między temi sztukami uznano 1 buhaja i 1 jałówkę za *chorą*, ogółem 2 sztuki chore = 7·69%.

Obora O₂₀, złożona z 22 sztuk, drugi raz badana. Przy badaniu uznano za *podejrzane* 4 krowy, 3 jałówki, 1 buhajka, razem 8 sztuk = 36·36% i za *lekko podejrzane* 3 jałówki i 1 buhajka, razem 4 sztuki = 18·18%, ogółem podejrzanych sztuk 12 = 54·54%. Obora ta badana w r. 1905, złożona z 19 sztuk, po raz pierwszy. Przy tem badaniu uznano tylko 1 buhaja za chorego = 5·26%.

Obora ta utworzona w r. 1904 z 1 buhaja i 10 cielnych jałówek, importowanych z Oldenburga t. j. z 11 sztuk, były wszystkie tam w miejscowości Rodekirchen przezemnie badane i szczepione i uznane za zupełnie wolne od gruźlicy. Po sprowadzeniu ich do kraju dostały się do stajni zakażonej gruźlicą, w której przebywało bydło innej rasy, w wysokim stopniu gruźlicą dotknięte. Nic dziwnego, że świeżo założona obora w niedalekiej przyszłości zmarnieć musi. To też wysoki procent rozmiarów gruźlicy (29·15%) wpływa wyłącznie obora O₂₀.

IV. Obory półkrwi Oldenburg.

W r. 1906 przeprowadzono badanie w 13 oborach półkrwi Oldenburg, obejmujących 645 sztuk. Z tych uznano za *chore* 3 buhaje, 93 krów, 35 jałówek, 1 buhajka i 5 wołów, razem 137 sztuk = 21·24%, za *podejrzane* 24 krów, 9 jałówek, razem 33 sztuk = 5·11%, wreszcie za *lekko podejrzane* 11 krów, 5 jałówek i 1 buhajka, razem 17 sztuk = 2·63%. Ogółem sztuk chorych i podejrzanych 187 = 28·98%.

Obora O₂₀, złożona z 1 buhaja, 35 jałówek, 2 buhajków, razem sztuk 38. Drugi raz badana wykazała się zupełnie wolną od gruźlicy. W tym samym roku po upływie 6 miesięcy była badana ta obora, złożona z 53 sztuk po raz trzeci. Między temi uznano 1 buhaja za *chorego*, a 2 jałówki za *podejrzane* t. j. 3·76%. Ogółem chorych i podejrzanych 3 sztuki = 4·64%.

Obora O₁, złożona z 55 sztuk, siódmy raz badana. Uznano 1 jałówkę za *chorą* t. j. 1·81%.

V. Obora pełnej krwi rasy Schwytz.

Złożona z 69 sztuk, pierwszy raz badana. Wynik badania był następujący: 38 sztuk *chorych* = 55·07% i 10 sztuk *podejrzanych* = 14·49%. Ogółem chorych i podejrzanych 48 = 69·66%.

VI. Obory bydła pełnej krwi rasy fryzyskiej.

3 obory wykazane na tabelce VI. tworzą właściwie 1 oborę rozmieszczoną w 3 miejscowościach i należą do jednego właściciela.

Obora F₇ była badaną partjami w czerwcu i grudniu, obora ta składa się z 1 buhaja, 44 krów, 54 jałówek i 18 buhajków, razem 117 sztuk. Między temi sztukami uznano za *chore* 1 jałówkę i 1 buhajka, razem 2 sztuki = 1·7%. Jedna partja była badaną po raz trzeci, druga partja po raz czwarty.

VII. Obory bydła rasy czerwonej krajowej.

W r. 1906 zbadano w 6 oborach: 5 buhajów, 187 krów, 71 jałówek, 30 buhajków, razem 293 sztuk.

Obora $\frac{Kcz}{4}$, złożona z 55 sztuk, po raz czwarty badana, okazała się zupełnie wolną od gruźlicy. Ta sama obora była badaną powtórnie w listopadzie, złożona z 57 sztuk. Wynik badania przy piątym badaniu był taki sam jak przy czwartym.

Obora $\frac{Kcz}{5}$ badana w maju po raz czwarty. Między 40 sztukami znaleziono tylko 1 krowę *chorą* = 2·08%. Ta sama obora złożona z 51 sztuk przy piątym badaniu okazała się zupełnie wolną od gruźlicy.

Obora $\frac{Kcz}{6}$ była badaną w czerwcu i grudniu drugi i trzeci raz. Między 53 sztukami nie znaleziono żadnej sztuki chorej i żadnej podejrzananej.

Obora $\frac{Kcz}{3}$ badana w listopadzie po raz piąty. Między 29 sztukami nie znaleziono żadnej sztuki chorej lub podejrzananej.

Z wielkiem zadowoleniem zauważyć można, że w oborach bydła rasy czerwonej krajowej między 293 sztukami uznano tylko 1 sztukę za chorą = 0·41%. Z tego wynika, że bydło tej rasy jest nadzwyczaj odporne od narażania się gruźlicy.

VIII. Obory bydła ras mieszanych, krzyżowanych.

W r. 1906 zbadano w 12 oborach: 11 buhajów, 387 krów, 186 jałówek, 10 buhajków i 26 wołów; razem 620 sztuk. Między niemi uznano za *chore* 5 buhajów, 91 krów, 18 jałówek, 3 buhajki i 3 woły, razem 120 sztuk = 19·35%. Za *podejrzanane* 1 buhaj, 54 krów, 16 jałówek, 1 buhajka i 1 wołu, razem 73 sztuk = 11·39%, wreszcie za *lekko podejrzanane* 1 buhaj, 54 krów i 9 jałówek, razem 64 sztuk = 10·32%.

Ogółem sztuk chorych i podejrzananych 257 sztuk = 41·06%. Między temi oborami było 11 pierwszy raz badanych a tylko 1 drugi raz badana.

Obora M₂₈ Przy pierwszym badaniu w r. 1905 między 74 sztukami znaleziono 34 sztuk *chorych* = 45·94%, *podejrzananych* 7 sztuk = 9·46%, *lekko dodejrzanane* 4 sztuki = 5·40%. Ogółem chorych i podejrzananych 45 sztuk = 60·8%. Ta sama obora, złożona z 58 sztuk przy drugim badaniu w r. 1906 wykazała 6 sztuk *chorych* = 10·34%, 2 sztuki *podejrzanane* = 3·44% i 2 sztuki *lekko podejrzanane* = 3·44%. Ogółem chorych i podejrzananych 10 sztuk = 17·24%. Redukcyą rozmiarów gruźlicy przy drugim badaniu wynosi 43·4%.

Zestawienie ogólne.

W ciągu roku 1906 zbadano i zaszczepiono w 63 oborach:

buajów	.	.	48	} = 2836 sztuk
krów	.	.	1578	
jałówek	.	.	994	
buhajków	.	.	150	
wołów	.	.	66	

Z tych uznano za:

a) *chore*

buhajów	.	13 = 27·07%	} = 411 sztuk = 14·48%
krów	.	298 = 18·88%	
jałówek	.	79 = 7·94%	
buhajków	.	11 = 7·33%	
wołów	.	10 = 15·15%	

b) *podejrzane*

buhajów	.	3	=	6·24 ⁰ / ₀	} = 187 sztuk = 6·59%
krów	.	132	=	8·36 ⁰ / ₀	
jałówek	.	47	=	4·72 ⁰ / ₀	
buhajków	.	4	=	2·06 ⁰ / ₀	
wołów	.	1	=	1·54 ⁰ / ₀	

c) *lekko podejrzane*

buhajów	.	2	=	4·16 ⁰ / ₀	} = 140 sztuk = 4·93%
krów	.	100	=	3·53 ⁰ / ₀	
jałówek	.	35	=	3·52 ⁰ / ₀	
buhajków	.	3	=	2·— ⁰ / ₀	
wołów	.	—	=	—	

Ogółem chorych na gruźlicę lub o tę chorobę podejrzanych :

buhajów	.	18	=	37·47 ⁰ / ₀	} = 738 sztuk = 25·96%
krów	.	530	=	30·77 ⁰ / ₀	
jałówek	.	161	=	16·18 ⁰ / ₀	
buhajków	.	18	=	11·93 ⁰ / ₀	
wołów	.	11	=	16·69 ⁰ / ₀	

Zestawienie ogólnego wyniku akcji tępienia gruźlicy w r. 1905 przeprowadzonej w 83 oborach, złożonych z 4145 sztuk, między którymi było sztuk gruźliczych 1439 = 34·70⁰/₀, z takim samym wynikiem z r. 1906, w ciągu którego w całym kraju w 63 oborach zbadano 2836 sztuk i między niemi znaleziono sztuk gruźliczych 738 = 25·96⁰/₀ daje niżkę i znaczne zmniejszenie rozmiarów gruźlicy o 8·74⁰/₀.

Lwów, w maju 1908.

Teofil Sochaniewicz, w r.

I. Obory pełnej krwi Simenthal 1906.

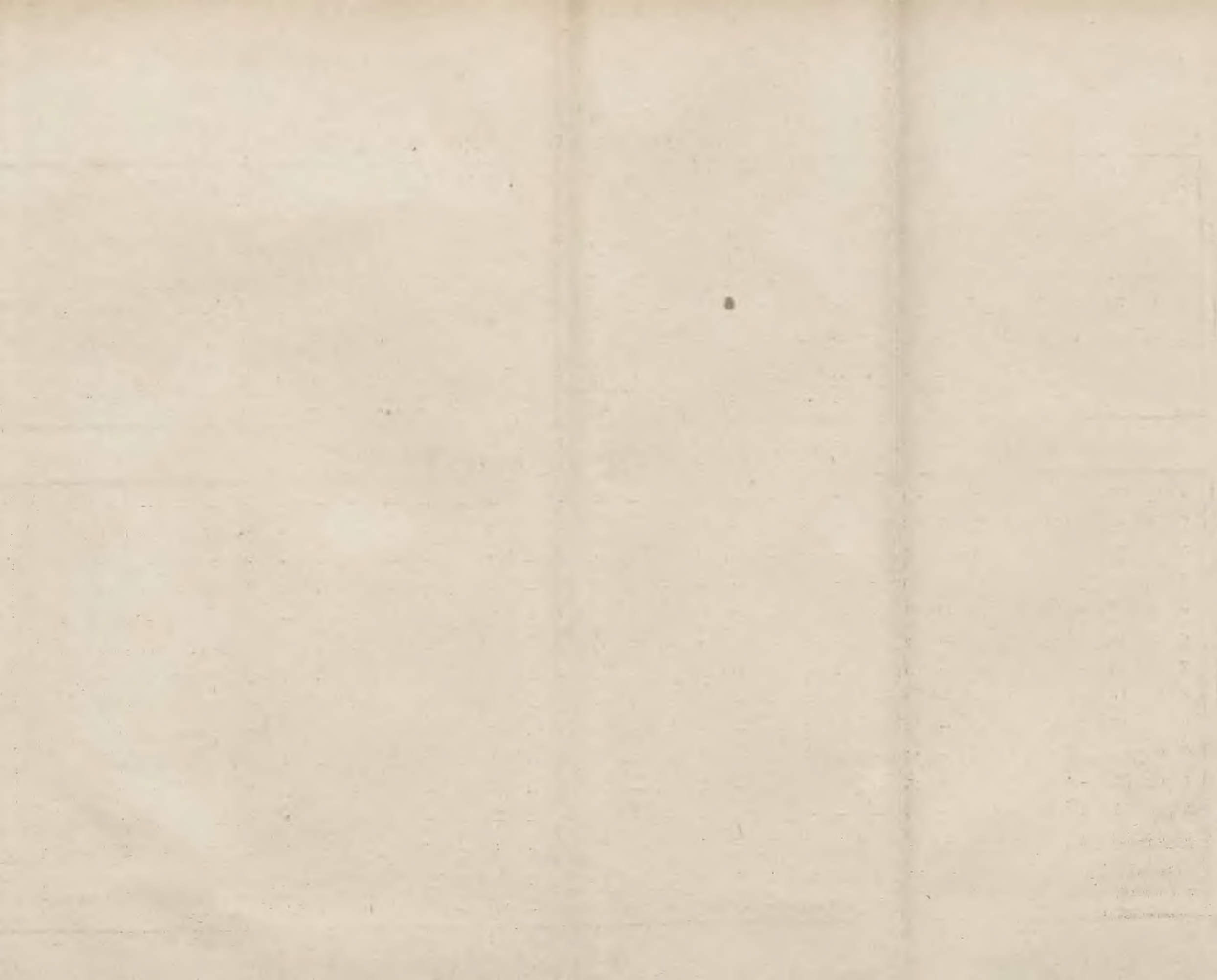
Liczba porządk.	Znak obory	Czas badania i szczepienia		Stan bydła badanego i szczepionego					Z tych uznano za															Ogółem sztuk chorych i podejrzanych	W procentach				Który raz obora szczepiona?	Kto badał oborę			
									chore					podejrzane					lekko podejrzane						chore	podejrzane	lekko podejrzane	Ogółem					
									buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woly	razem	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woly	razem	buhaje	krowy	jałówki								buhajki	woly	razem
1	G	1906	I	—	3	5	1	—	9	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	2	—	—	—	2	3	—	11·11	22·23	33·34	4 raz	Augustyn Krüger weterynarz c. k. gal. Towarz. gospodarskiego.
2	B ₁	"	II	1	4	2	—	7	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	3	14·28	14·28	14·28	42·84	1 raz		
3	E	"	II	1	8	2	1	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6 raz		
4	F	"	IV	1	41	40	12	—	94	—	4	1	1	—	6	—	4	7	2	—	13	—	3	4	—	7	26	6·38	13·82	7·29	27·65	7 raz	
5	C ₁	"	V	1	10	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	3	—	1	—	—	1	4	—	27·27	9·09	36·36	1 raz	
6	D ₁	"	V	—	3	1	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	25·—	—	25·—	1 raz		
7	X	"	X	—	5	3	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	12·5	12·5	4 raz		
8	R	"	XI	1	22	18	3	1	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	2·22	2·22	5 raz		
9	N	"	XII	1	14	7	2	—	24	—	2	—	—	—	2	1	2	1	—	—	4	—	2	1	—	3	9	8·33	16·66	12·5	37·5	7 raz	
10	Z	"	XI	—	14	12	7	—	33	—	5	—	1	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	15·5	—	—	15·15	4 raz	Dr. Julian Nowak	
Razem w 10 oborach				6	124	90	26	1	247	1	11	1	1	—	15	2	9	10	2	—	23	1	9	6	—	—	16	54	W procentach				
				W procentach					16·66	8·07	1·11	3·84	—	6·07	33·32	7·17	11·11	7·7	—	9·29	16·66	7·17	6·66	—	—	6·47	21·83						

III. Obory pełnej krwi Oldenburg badane w r. 1906.

Liczba bieżąca	Znak obory	Miesiąc badania	Stan bydła badanego i szczepionego					Z tych uznano za																		Ogółem sztuk chorych i podejrzanych	W procentach				Który raz badana obora?	Kto badał obory?		
			buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem	chore					podejrzane					lekko podejrzane					chore	podejrzane		lekko podejrzane	Ogółem						
									buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem	buhaje	krowy	jałówki						buhajki	woły			razem	
1	O ₁	XI	2	9	9	6	—	26	1	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	7·69	—	—	7·69	7 raz	Sochaniewicz.
2	O ₂₀	II	1	10	7	4	—	22	—	—	—	—	—	—	4	3	1	—	8	—	—	3	1	—	4	12	—	36·36	18·18	54·54	2 raz	Kröger		
			3	19	16	10	—	48	1	—	1	—	—	2	—	4	3	1	—	8	—	—	3	1	—	4	14	W procentach						
			W procentach					33·33	—	6·23	—	—	4·16	—	21·05	18·73	10	—	16·66	—	—	18·73	10·—	—	8·33	29·15								

IV. Obory pół krwi Oldenburg badane w r. 1906.

1	O ₂₀	III	1	—	35	2	—	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 raz		
2	O ₃₃	VI	2	103	52	2	7	166	1	48	5	—	—	54	—	7	1	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	62	32·53	4·82	—	37·35	1 raz	Teofil Sochaniewicz
3	O ₂₀	X	1	—	50	2	—	53	1	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	3	1·88	3·76	—	4·64	3 raz	weter. Wydz. kraj.	
4	O ₁	XI	—	25	20	10	—	55	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1·81	—	—	1·81	7 raz		
5	O ₃₅	XII	2	42	20	3	16	83	1	12	1	1	5	20	—	2	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	23	24·1	3·6	—	27·7	1 raz		
6	O ₂₀	II	—	—	9	—	—	9	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	22·22	—	—	22·22	1 raz		
7	O ₃₀	III	—	2	27	—	—	29	—	2	20	—	—	22	—	—	4	—	—	4	—	—	1	—	—	1	27	75·86	13·78	3·44	93·02	1 raz	Augustyn Kröger weterynarz	
8	O ₃₁	IV	—	39	15	—	—	54	—	13	—	—	—	13	—	6	—	—	—	6	—	2	—	—	—	2	21	24·07	11·1	3·7	38·87	1 raz	galic. Tow. gospodarskiego	
9	O ₃₂	VI	1	21	12	—	—	34	—	12	3	—	—	15	—	1	—	—	—	1	—	4	2	—	—	6	22	44·12	2·94	17·64	64·7	1 raz		
10	O ₃₄	VII	1	14	9	—	—	24	—	5	3	—	—	8	—	5	1	—	—	6	—	3	1	—	—	4	18	30·76	23·07	15·38	69·22	1 raz		
11	O ₂₆	X	—	—	25	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	4·—	4·—	2 raz		
12	O ₃₆	X	1	16	—	1	—	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	5·55	5·55	pow.		
13	O ₃₇	XI	1	36	20	—	—	57	—	1	—	—	—	1	—	3	—	—	—	3	—	2	—	—	—	2	6	1·75	5·26	3·5	10·52	pryw.		
Razem w 10 oborach			10	298	294	20	23	645	3	93	35	1	5	137	—	24	9	—	—	33	—	11	5	1	—	17	187	W procentach						
			W procentach					31·2	30·19	11·9	5·—	21·74	21·24	—	8·05	3·06	—	—	—	5·11	—	3·69	1·7	5·—	—	2·63	28·98							

V. Obora pełnej krwi rasy Schwytz w r. 1906.

Liczba porządk.	Znak obory		Czas badania i szczepienia	Stan bydła badanego i szczepionego						z tych uznano za												Ogółem chorych i podejrzanych	W procentach			Który raz obora badania?	Kto szczepił i badał oborę?
										c h o r e						p o d e j r z a n e											
				rok	miesiąc	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem	buhaje	krowy	jałówki	buhajki		woły	razem			
1	Schw ₂	1906	VIII	1	47	18	3	—	69	1	30	5	2	—	38	—	9	1	—	—	10	48	55·07	14·49	69·56	1 raz	Socha-niewicz
Razem w 1 oborze				W procentach						100	63·83	27·77	60·66	—	55·07	—	18·06	5·5	—	—	14·49	69·56	—	—	—	—	

VI. Obory bydła pełnej krwi rasy fryzyjskiej w roku 1906.

1	F ₇	1906	VI	—	—	26	8	—	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	młodziuż	Dr. Julian Nowak weterynarz przy c. k. Tow. roln. w Krakowie
2	F ₇	"	XII	—	2	29	10	—	41	—	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	2	4·87	—	4·87	3 raz			
3	F ₇	"	XII	1	42	—	—	—	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 raz			
Razem w 3 oborach				1	44	54	18	—	117	—	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	2	1·7	—	1·7				
				W procentach						—	—	1·85	5·55	—	1·7	—	—	—	—	—	—	1·7	W procentach						

VII. Obory bydła rasy krajowej w roku 1906.

1	Kcz ₄	1906	V	1	34	17	3	—	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 raz	Dr. Julian Nowak wetery- narz przy c. k. Towarz. rolnicz. w Krakowie
2	Kcz ₅	"	V	1	33	12	2	—	48	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2·08	—	2·08	4 raz			
3	Kcz ₄	"	XI	1	36	15	5	—	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 raz			
4	Kcz ₅	"	X	1	37	9	4	—	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 raz			
5	Kcz ₅	"	VI i XI	1	25	14	13	—	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 raz			
6	Kcz ₃	"	XII	—	22	4	3	—	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 raz			
Razem w 6 oborach				5	187	71	30	—	293	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	0·41	—	0·41				
				W procentach						—	0·53	—	—	—	0·4	—	—	—	—	—	—	0·41	W procentach						

VIII. Obory bydła ras mieszanych (krzyżowanych) w r. 1906.

Liczba porzadk.	Znak obory	Czas bada- nia i szcze- pienia		Stan bydła badanego i szczepionego						Z tych uznano za															Ogółem sztuk chorych i podejrzanych	W procentach				Który raz obora badana?	Kto badał oborę																				
										chore						podejrzane					lekko podejrzane					chore	podejrzane	lekko podejrzane	Ogółem																						
		rok	mięsiąc	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem																														
1	M ₃₄	1906	II	1	38	11	—	—	50	—	7	—	—	—	7	—	6	2	—	—	8	—	11	1	—	—	12	27	14·—	16·—	24·—	54·—	1 raz	Augustyn Krüger wet. c. k. Tow. rol. weterynarz c. k. Gal. Tow. gospodarz.																	
2	M ₃₅	"	II	1	8	1	—	—	10	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	3	—	1	1	—	—	2	5	—	30·—	20·—	50·—	1 raz																			
3	M ₃₆	"	III	1	93	1	—	1	96	—	11	—	—	—	11	—	9	—	—	9	—	22	1	—	—	23	43	11·45	9·37	23·95	44·78	1 raz																			
4	M ₃₇	"	III	4	84	2	—	—	90	3	25	—	—	—	28	—	13	—	—	13	—	8	1	—	—	9	50	31·11	14·44	10·—	55·55	1 raz																			
5	M ₃₈	"	IV	1	3	47	6	1	58	1	—	3	2	—	6	—	—	1	—	1	2	—	—	2	—	2	10	10·34	3·44	3·44	17·24	2 raz																			
6	M ₃₉	"	VI	—	22	10	1	—	33	—	11	3	—	—	14	—	7	—	—	7	—	3	—	—	—	3	24	42·42	21·21	9·09	72·72	1 raz																			
7	M ₃₉	"	VII	2	35	14	—	10	61	1	7	1	—	—	9	—	3	3	—	—	6	1	4	—	—	5	20	14·75	9·83	8·19	32·77	1 raz																			
8	M ₄₀	"	VII	—	55	22	—	—	77	—	26	3	—	—	29	—	12	3	—	—	15	—	10	—	—	10	54	37·66	19·48	14·28	71·42	1 raz																			
9	M ₄₁	"	VIII	—	20	20	—	2	45	—	4	8	—	—	12	—	2	7	—	—	9	—	5	3	—	—	8	29	26·66	20·—	17·77	64·33	1 raz																		
10	M ₄₂	"	V	—	—	—	—	12	12	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	25·—	—	—	25·—	1 raz	Dr. Julian Nowak wet. c. k. Tow. rol. Krakowskiego																		
11	M ₄₃	"	VI	—	—	40	3	—	43	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	2·32	2·32	—	4·64	1 raz																			
12	M ₃₂	"	VI	1	29	15	—	—	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 raz																			
Razem w 12 oborach				11	387	186	10	26	620	5	91	18	3	3	120	1	54	16	1	1	73	1	54	9	—	—	64	257	W procentach				45·45	23·51	9·67	30·—	11·53	19·35	9·09	13·95	8·6	10·—	3·84	11·39	9·09	13·95	4·78	—	—	10·32	41·06

Zestawienie ogólne z r. 1906.

Grupa	Rasa	Stan bydła badanego i szczepionego						z t y c h u z n a n o z a																				Ogółem sztuk chorych i po- dejrzanym	W procentach			
		buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem sztuk	c h o r e						p o d e j r z a n e						l e k k o p o d e j r z a n e						chore	podejrzone		lekko podejrzone	Ogółem		
								buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem							
I	10 obór pełnej krwi Simenthal	6	124	90	26	1	247	1	11	1	1	—	15	2	9	10	2	—	23	1	9	6	—	—	16	54	6·07	9·29	6·47	21·83		
II	16 obór pół-krwi Simenthal	11	472	265	33	16	797	2	72	18	2	2	96	—	32	8	—	—	40	—	26	12	1	—	39	175	12·04	5·01	4·9	21·95		
III	2 obory pełnej krwi Oldenburg	3	19	16	10	—	48	1	—	1	—	—	2	—	4	3	1	—	8	—	—	3	1	—	4	14	4·16	16·66	8·33	29·15		
IV	13 obór pół-krwi Oldenburg	10	298	294	20	23	645	3	93	35	1	5	137	—	24	9	—	—	33	—	11	5	1	—	17	187	21·24	5·11	2·63	28·98		
V	1 obora pełnej krwi rasy Schwytz	1	47	18	3	—	69	1	30	5	2	—	38	—	9	1	—	—	10	—	—	—	—	—	—	48	55·07	14·49	—	69·56		
VI	3 obory bydła rasy fryzyjskiej	1	44	54	18	—	117	—	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1·7	—	—	1·7		
VII	6 obór bydła rasy czerwonej krajowej	5	187	71	30	—	293	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0·4	—	—	0·4		
VIII	12 obór bydła ras mię- szanych (krzyżowanych)	11	387	186	10	26	620	5	91	18	3	3	120	1	54	16	1	1	73	1	54	9	—	—	64	252	19·35	11·39	10·32	41·06		
Ogółem		48	1578	994	150	66	2836	13	298	79	11	10	411	3	132	47	4	1	187	2	100	35	3	—	140	738	14·14	6·59	4·93	25·96		
w 63 oborach		W procentach						27·07	18·88	7·94	7·33	15·15	14·44	6·24	8·36	4·72	2·6	1·54	6·59	4·16	3·53	3·52	2·—	—	4·93	25·96	W procentach					

Akcya tępienia gruźlicy u bydła rogatego w Galicyi w roku 1907.

W roku 1907 była prowadzoną akcya tępienia gruźlicy u bydła rogatego w całym kraju wedle tego samego programu, jakim się kierowano w latach poprzednich i opierała się na metodzie Banga, rozpoznawczego szczepienia tuberkuliną, w ścisłym związku z badaniem klinicznym.

Badania i szczepienia rozpoznawcze na gruźlicę w r. 1907 wykonali:

a) Z polecenia Wydziału krajowego Teofil Sochaniewicz, krajowy nauczyciel weterynaryi w 13 oborach, 629 sztuk. Oprócz tego w czerwcu 1907 zbadał i zaszczepił w Rodekirchen w Oldenburgu 29 sztuk zakupionych przez komisję wydelegowaną przez c. k. galic. Towarzystwo gospodarskie. Ogółem zbadał i zaszczepił 658 sztuk.

b) Z polecenia Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego, zbadał weterynarz Augustyn Krüger, w 44 oborach 1901 sztuk.

c) Z polecenia Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego przeszczerpił prof. dr. Julian Nowak pełniący obowiązki weterynarza przy tem Towarzystwie, w 15 oborach, 769 sztuk.

Oprócz tego przeszczerpił p. Nowak dla nowo założonej obory, złożonej z 3 różnych ras bydła t. j. Simenthalerów, Fryzów i bydła rasy czerwonej krajowej w 3 nieszczerpionych dotąd oborach a mianowicie: W pierwszej zbadał 14 krów rasy czerwonej krajowej, z których reagowało 10 sztuk a 3 były podejrzane. W drugiej oborze przeszczerpieno 13 krów czerwonych krajowych, z których 11 sztuk reagowało, wreszcie w trzeciej oborze przeszczerpieno 8 krów i 4 buhajki fryzyskie razem sztuk 12, reagowało sztuk 10, w tem 7 krów i 3 buhajki i 1 krowę uznano za podejrzaną. Razem było zbadanych przez p. Nowaka 39 sztuk, doliczając tę cyfrę do cyfry 769 sztuk, p. dr. Nowak zbadał ogółem sztuk 808.

W r. 1907 w 72 oborach zbadano i przeszczerpieno 73 buhajów, 1833 krów, 1155 jałówek, 216 buhajków i 58 wołów; ogółem 3335 sztuk.

Między temi oborami było:

I. 14 obór pełnej krwi Simenthal, złożonych z 14 buhajów, 227 krów, 141 jałówek, 64 buhajków i 4 wołów, razem 450 sztuk.

II. 28 obór pół krwi Simenthal, złożonych z 21 buhajów, 765 krów, 525 jałówek, 94 buhajków, 27 wołów; razem 1432 sztuk.

III. 5 obór pełnej krwi Oldenburg, złożonych z 6 buhajów, 41 krów, 15 jałówek, 5 buhajków; razem 67 sztuk.

IV. 8 obór pół krwi Oldenburg, złożonych z 4 buhajów, 183 krów, 153 jałówek, 22 buhajków i 13 wołów; razem 375 sztuk.

V. 4 obory bydła rasy fryzyskiej, złożone z 4 buhajów, 133 krów, 78 jałówek i 15 buhajków; razem 230 sztuk.

VI. 4 obory bydła rasy czerwonej krajowej, złożonej z 6 buhajów, 157 krów, 67 jałówek, 15 buhajków; razem 245 sztuk.

VII. 9 obór bydła ras mieszanych, złożonych z 18 buhajów, 327 krów, 176 jałówek, 1 buhajka i 14 wołów; razem 536 sztuk.

I. Obory pełnej krwi Simenthal.

Między badaniami sztukami w grupie pełnej krwi Simenthal uznano za chore: 1 buhaja = 7.01%, 5 krów = 2.2%, 11 jałówek = 7.8%, 3 buhajki = 4.68%, ogółem sztuk chorych 20 = 4.44%, -- podejrzane 3 buhaje = 21.4%, 17 krów = 7.4%, 16 jałówek = 14.18%; 3 buhajki = 4.69%; ogółem sztuk podejrzanych 39 = 8.66%.

Na 450 sztuk badanych, ogółem *chorych* i *podjezrzanych* 59 sztuk = 13·1%.

Obora D. badana w styczniu, siódmy raz. Złożona z 86 sztuk. Między niemi znaleziono 4 sztuki *chore* = 4·65% i 4 *podjezrzane* = 4·65%, ogółem *chorych* i *podjezrzanych* 8 sztuk = 9·3%.

Poprzednie badanie tej obory było w lutym 1905. Między 97 sztukami, znaleziono 2 sztuki *chore* = 2·06% i 3 sztuki *podjezrzane* = 3·08%. Ogółem *chorych* i *podjezrzanych* 5 sztuk = 5·14%. Na nieznaczne procentowe zwiększenie się rozmiarów gruźlicy w r. 1907 wpłynęła dwuletnia przerwa między szóstym a siódmym badaniem, jednak każdorazowe wyeliminowanie sztuk *chorych* i *podjezrzanych* z obory i ścisłe przestrzeganie środków ochronnych, rokuje nadzieję, że obora D. w najbliższej przyszłości będzie wolną od gruźlicy.

Obora E. złożona z 14 sztuk, siódmy raz badana, okazała się zupełnie wolną od gruźlicy. Taki sam wynik w tej oborze był przy szóstym badaniu w r. 1906.

Obora G. badana w marcu po raz piąty; między 10 sztukami uznano za *chorą* 1 jałowkę = 10%, za *podjezrzane* 2 krowy = 20%; ogółem sztuk *chorych* i *podjezrzanych* 3 = 30·00%. Ta sama obora, złożona z 9 sztuk badana w styczniu 1906 wykazała jedną jałowkę *podjezrzaną* = 11·11% i 2 krowy *lekko podjezrzane* = 22·22%; ogółem sztuk *podjezrzanych* 3 = 33·34%. Obora ta, umieszczona jest razem z oborą pół krwi Simenthal, w której gruźlica szerzy się w znacznym natężeniu.

Obora A. trzeci raz badana w lutym, złożona z 13 sztuk, okazała się zupełnie wolną od gruźlicy.

Obora L. badana w lutym piąty raz. Między 56 sztukami, uznano 1 buhaja i 1 jałowkę za *podjezrzane*, razem 2 sztuki = 3·05%. Ta sama obora, badana w grudniu 1905 r. wykazała 3 sztuki *podjezrzane* = 6·59%. Redukcyą gruźlicy w tej oborze wynosi 3·54%.

Obora F. siódmy raz badana w marcu, złożona z 97 sztuk, między którymi znaleziono 3 krowy, 5 jałówek, 2 buhajki *chore*, razem 10 sztuk = 10·3%, za *podjezrzane* 5 krów, 11 jałówek i buhajka, razem 17 sztuk = 17·42%; ogółem *chorych* i *podjezrzanych* 27 sztuk = 27·72%. Ta sama obora była badana w kwietniu 1905 r.; między 69 sztukami, uznano za *podjezrzane* 4 krowy = 5·79%, za *lekko podjezrzane* 8 krów, 2 jałowki, razem 10 sztuk = 14·49%, ogółem sztuk *podjezrzanych* 14 = 20·28%.

Przyczyną wzmaganą się i natężania gruźlicy w tej oborze, jest sprawdzony fakt, że zarząd obory stale pozostawia w oborze sztuki *chore* i *podjezrzane*.

Obora C. złożona z 19 sztuk, badana w kwietniu trzeci raz. Z tych uznano 5 krów za *podjezrzane* = 26·31%. Obora ta, badana drugi raz w r. 1901, składała się z 14 sztuk, z których uznano za *chore* 4 sztuki = 28·57% i 3 sztuki *podjezrzane* 21·43%, ogółem 7 sztuk *podjezrzanych* = 50%.

Redukcyą rozmiarów gruźlicy w tej oborze po przerwie 6 lat wynosi 25·69%.

Obora R tylko częściowo badana, złożona z 2 buhajów i 11 buhajków, razem 13 sztuk, między którymi uznano 1 buhaja (kupnego) za *podjezrzanego* = 7·68%. Zauważyć trzeba, że obora ta składa się z przeszło 50 sztuk i jest wolną od gruźlicy.

Obora H badana w listopadzie siódmy raz, złożona z 43 sztuk, między którymi znaleziono 4 sztuki *chore* = 4·3% i 7 *podjezrzanych* = 16·19%, ogółem *chorych* i *podjezrzanych* 11 sztuk = 25·49%. Ta sama obora była badana w grudniu 1905. Między 42 sztukami było 4 *chore* 9·52% i 2 *lekko podjezrzane* = 4·76%, ogółem *chorych* i *podjezrzanych* 6 sztuk = 14·28%. Wzmaganie się i rozszerzanie się gruźlicy w tej oborze znajduje przyczynę w budynkach stajennych, zakażonych silnie przed laty, gdzie bydło innej rasy, przez długie lata przebywało, w wysokim stopniu i bardzo wielkim procencie gruźlicą dotknięte.

Obora Z badana w lipcu piąty raz. Między 40 sztukami uznano 1 krowę za *chorą* = 2·5%. Ta sama obora była badana w listopadzie 1906 po raz czwarty. Między 33 sztukami znalazło się 5 krów i 1 buhajek *chore*, razem 6 sztuk = 15·15%. Redukcyą rozmiarów gruźlicy w tej oborze wynosi 13·10%.

II. Obory pół-krwi Simenthal.

W r. 1907 w 28 oborach, złożonych z 1432 sztuk, uznano za chore 6 buhaji = 28·57%, 148 krów = 19·34%, 90 jałówek = 17·14%, 11 buhajków = 11·68%, 2 woły = 7·4%, ogółem chorych sztuk 257 = 17·45%, podejrzane 77 krów = 10·06%, 32 jałówki = 6·09% i 1 buhajek = 1·06%, razem 110 sztuk podejrzanych = 7·68%. Między 1432 sztukami było sztuk gruźliczych lub o tę chorobę podejrzanych 360 = 25·13%.

Obora X badana w lutym czwarty raz. Między 57 sztukami nie znaleziono ani jednej chorej na gruźlicę ani o tę chorobę podejrzaną. Obora ta po pierwszym badaniu po wyeliminowaniu 1 sztuki uznanej za chorą jest stale wolną od gruźlicy.

Obora f badana w marcu po raz siódmy, między 42 sztukami uznano za chore 2 = 4·76% i 1 sztukę podejrzaną = 2·38%, ogółem sztuk chorych i podejrzanych 3 = 7·14. W oborze tej w r. 1906 między 53 sztukami znaleziono jedną sztukę podejrzaną = 1·88% i 2 sztuki lekko podejrzane = 3·77%, ogółem podejrzanych sztuk 3 = 5·66%.

Obora g badana w marcu czwarty raz. Między 88 sztukami uznano za chore 29 sztuk = 32·95%, 8 sztuk podejrzanych = 9·09%, ogółem sztuk chorych i podejrzanych 37 = 42·04%.

Obora ta badana w r. 1906, wykazała między 44 sztukami 10 sztuk podejrzanych = 22·72%.

Znaczne powiększenie rozmiarów gruźlicy, jakie się pojawiło w r. 1907, należy brać na karb zarządu dóbr, który z poprzednich lat sztuki chore i podejrzane w oborze zostawiał do dalszego użytku.

Obora m badana w lutym po raz piąty. Między 59 sztukami uznano za podejrzane 2 krowy i 1 jałówkę, razem 3 sztuki = 5·08%. Ta sama obora badana w r. 1905 między 56 sztukami wykazała 1 jałówkę podejrzaną = 1·78% i 3 jałówki lekko podejrzane = 5·35%, ogółem podejrzanych sztuk 4 = 7·14%. Redukcja rozmiarów gruźlicy wynosi 2·06%.

Obora c badana w kwietniu po raz trzeci. Między 78 sztukami znaleziono 8 krów podejrzanych = 10·25%. Obora ta była drugi raz badaną w r. 1901. Między 50 sztukami znaleziono 13 krów i 5 jałówek chorych, razem 18 sztuk = 32·14%, lekko podejrzanych 2 krowy i 1 jałówkę, 3 sztuki = 5·35%, ogółem sztuk chorych i podejrzanych 21 = 37·49%. Redukcja rozmiarów gruźlicy po upływie 6 lat wynosi 27·24%.

Obora d₁ badana w czerwcu piąty raz. Między 58 sztukami znaleziono 1 krowę chorą = 1·72%, 4 krowy podejrzane = 6·88%, ogółem chorych i podejrzanych 5 sztuk 8·60%.

Ta sama obora badaną była w styczniu r. 1904 po raz drugi. Między 75 sztukami znaleziono chorych sztuk 5 = 6·85%, 14 sztuk podejrzanych = 19·11% i lekko podejrzanych 7 = 9·59%, ogółem sztuk chorych i podejrzanych 26 = 35·61%.

Ta sama obora była trzeci raz badana w grudniu 1904: Między 61 sztukami uznano za chore 6 sztuk = 9·83% i 1 sztukę za lekko podejrzaną = 1·64%, ogółem chorych i podejrzanych 7 sztuk = 11·47%.

Z tego zestawienia wynika, że w oborze d₁ rozmiary gruźlicy wydatnie się zmniejszają.

Obora y₁ badana w październiku po raz czwarty. Między 50 sztukami uznano za chore 2 sztuki = 4%, za podejrzane 4 sztuki = 8%, ogółem chorych i podejrzanych 6 sztuk = 12%. Obora ta badana w r. 1905 po raz trzeci wykazała między 62 sztukami 13 sztuk chorych = 20·96% i 3 sztuki podejrzane = 4·84%, razem chorych i podejrzanych 16 sztuk = 25·80%.

Redukcja rozmiarów gruźlicy w tej oborze w ciągu 2 lat wynosi 13·80%.

Obora w badana w listopadzie po raz piąty. 51 sztuk w skład tej obory wchodzących, uznane zostały za zdrowe i zupełnie wolne od podejrzenia od gruźlicy.

Obora n badana w grudniu po raz szósty. Między 26 sztukami znaleziono 2 sztuki chore = 6·89%, 8 sztuk podejrzanych = 27·58%, ogółem sztuk chorych i podejrzanych 10 = 34·47%.

Obora ta badana w r. 1905 wykazała między 30 sztukami 3 chore = 10%, 7 sztuk podejrzanych = 23·33% i 3 lekko podejrzane = 10%, ogółem chorych i podejrzanych sztuk 13 = 43·33%.

Redukcja rozmiarów gruźlicy w 2 latach wynosi 8·86%. Obora ta umieszczona jest razem z oborą pełnej krwi Simenthal, oznaczoną znakiem N. To też podtrzymujące się rozmiary gruźlicy polegają na tych samych przyczynach, jakie przy oborze N podałem.

Obora h badana w listopadzie po raz siódmy, złożona 36 sztuk, między którymi uznano za chore 5 sztuk = 13·88% i 7 sztuk podejrzanych = 19·45%. Razem 12 sztuk chorych i podejrzanych = 33·03%. Obora ta jest razem umieszczona z oborą pełnej krwi Simenthal pod znakiem H., dlatego wzmaganie się rozmiarów gruźlicy ma te same przyczyny, które przy tamtej podałem.

Obora z złożona z 10 sztuk rasy Bern-Simenthal, piąty raz badana razem z oborą pełnej krwi Simenthal oznaczoną znakiem Z wykazała 3 sztuki chore = 30%.

Obora i₃ była badana w r. 1907 2 razy, a mianowicie w czewcu i listopadzie pierwszy raz. Między 77 sztukami uznano za chore 39 sztuk = 50·64% i 4 sztuki podejrzane = 5·19%, ogółem chorych i podejrzanych sztuk 43 = 55·83%. Przy drugim badaniu między 40 sztukami uznano za chore 11 sztuk = 27·5%, 3 sztuki podejrzane = 7·5%, razem 14 sztuk = 35%. Po wyeliminowaniu sztuk chorych i podejrzanych redukcja rozmiarów gruźlicy wynosi 20·83%.

III. Obory pełnej krwi Oldenburg.

W r. 1907 zbadano w 5 oborach pełnej krwi Oldenburg: 6 buhaji, 41 krów, 15 jałówek, i 5 buhajków; razem: 67 sztuk.

Z tych uznano za chore: 2 buhaje = 33%, 12 krów = 29·24%, 4 jałówki = 26·66%. Razem sztuk chorych 18 = 26·86%; podejrzane: 5 krów = 12·19%, 2 jałówki = 13·33%; razem sztuk podejrzanych 7 = 10·44%.

Ogółem sztuk chorych i podejrzanych 25 = 37·31%.

Obora O₄ badana w marcu siódmy raz. Między 24 sztukami znaleziono 1 krowę chorą = 4·14%. — Ta sama obora badana w październiku 1905 po raz szósty, między 22 sztukami uznano 1 krowę za chorą = 4·5% i 1 jałówkę za podejrzaną = 4·5%. — Ogółem 2 sztuki chore i podejrzane = 9%.

Redukcja rozmiarów gruźlicy w tej oborze wynosi 4·86%.

Obora O₂₉ badana w lutym raz trzeci. Między 10 sztukami uznano za chore: 4 sztuki = 40%, a za podejrzane 5 = 50%; ogółem chorych i podejrzanych 9 sztuk = 90%. Obora ta przy pierwszym badaniu w r. 1905 wykazała 1 chorego buhaja = 5·26%. W r. 1906 uznano za podejrzane między 22 sztukami 4 krowy, 3 jałówki i 1 buhajka, razem 8 sztuk = 36·56%. Za lekko podejrzane 3 jałówki, 1 buhajka, razem 4 sztuki = 18·18%. — Ogółem 12 sztuk podejrzanych = 54·54%. Zniszczenie zupełne tej obory przez gruźlicę było naturalnem następstwem po trzecim badaniu przyczyn podanych w sprawozdaniu za rok 1906.

Obora O₃₀ drugi raz badana w marcu. Między 10 sztukami uznano za chore 2 sztuki = 20% i 2 sztuki podejrzane = 20%, ogółem chore i podejrzane 4 sztuki = 40%.

Obora O₃₁ badana w maju drugi raz. Między 11 sztukami uznano wszystkie za chore tj. 11 sztuk = 100%.

Obora O₁₅ drugi raz badana, złożona z 12 sztuk, między którymi wszystkie uznano za zdrowe i zupełnie wolne od podejrzenia gruźlicy.

IV. Obory pół krwi Oldenburg.

W r. 1907 w 8 oborach pół krwi Oldenburg zbadano i zaszczepiono 4 buhaje, 183 krów, 153 jałówek, 22 buhajków i 13 wołów. Razem 375 sztuk. Między temi uznano za chore: 1 buhaja = 25%, 5 krów = 2·75%, 2 jałówki = 1·3%, razem chorych sztuk 8 = 2·13%. podejrzane: 14 krów = 7·64%, 9 jałówek = 5·81% i 1 wół = 7·61%, razem podejrzanych 24 sztuk = 6·40%. Ogółem chorych i podejrzanych 32 sztuk = 8·56%.

Obora O₄ badana w marcu siódmy raz. Między 48 sztukami znaleziono 1 krowę podejrzaną = 2·08%.

Obora O₂₀: Złożona z 58 sztuk, uznano 1 jałowkę za chorą = 1·72%.

Obora O₃₀ badana po raz drugi w październiku. Między 85 sztukami uznano za chore 5 sztuk = 6·66%. Obora ta badana w r. 1906 pierwszy raz. Między 83 sztukami było 20 sztuk chorych = 24·1% i 3 sztuki podejrzone = 3·6%. Ogółem sztuk chorych i podejranych 23 = 27·7%.

Redukcja rozmiarów gruźlicy w tej oborze od pierwszego do drugiego badania wynosi: 21·04%.

V. Obory bydła rogatego rasy fryzyjskiej.

W r. 1907 zbadano 4 obory bydła rogatego rasy fryzyjskiej, obejmujące 4 buhaje, 133 krów, 78 jałówek i 15 buhajków, razem 230 sztuk. Z tego uznano za chore: 3 buhaje = 75%, 44 krów = 33·05% i 14 jałówek = 16·66%, razem chorych sztuk 61 = 26·52%. *podejrzane*: 4 krowy = 3%, 3 jałowki = 3·84%. razem podejranych sztuk 7 = 3·04%. Ogółem chorych i podejranych sztuk 68 = 29·56%.

Obora F₁₀ pierwszy raz badana w miesiącu czerwcu. Między 37 sztukami uznano za chore: 1 buhaja, 10 krów, 9 jałówek, razem chorych sztuk 20 = 54·32%.

Obora F₈ badana w czerwcu pierwszy raz. Między 56 sztukami uznano za chore: 2 buhaje, 27 krów i 3 jałowki, razem chorych sztuk 32 = 57·14%. Za *podejrzane*: 1 krowa = 1·78%. Ogółem chorych i podejranych sztuk 33 = 58·92%.

Obora F₈ badana w listopadzie drugi raz. Między 92 sztukami uznano za chore: 5 krów, 2 jałowki, razem 7 sztuk chorych = 7·6%.

Obora F₉ badana w listopadzie po raz drugi. Między 45 sztukami uznano za chore: 2 krowy = 4·44% i 1 jałowkę za *podejrzaną* = 2·22%. Ogółem chorych i podejranych sztuk 3 = 6·66%.

VI. Obory bydła rogatego rasy czerwonej krajowej.

W r. 1097 zbadano 4 obory bydła rogatego czerwonego rasy krajowej obejmujące: 6 buhajów, 157 krów, 67 jałówek i 15 buhajków, razem 245 sztuk. Z tego uznano za chore: 1 buhaja = 16·66%, 46 krów = 29·39%, 2 jałowki = 2·98%, razem chorych sztuk 49 = 19·02%; *podejrzane*: 5 krów = 3·18%, razem, 5 sztuk = 2·02%. Ogółem chorych i podejranych sztuk 54 = 21·86%.

Obora ^{Kcz}/₄ badana w lipcu po raz szósty. Między 50 sztukami uznano za chorą 1 krowę = 1·72%, za *podejrzaną* 1 krowę = 1·72%. Ogółem chorych i podejranych sztuk 2 = 3·44%.

Obora ^{Kcz}/₇ badana w lipcu pierwszy raz. Między 97 sztukami uznano za chore: 44 krów i 1 jałowkę, razem chorych sztuk 45 = 46·39%, za *podejrzane* 4 krowy = 4·12%. Ogółem chorych i podejranych sztuk 49 = 50·51%.

Obora ^{Kcz}/₃ badana w październiku szósty raz. Między 30 sztukami uznano za chorego jednego buhaja, zakupionego w innej oborze. Ogółem chora jedna sztuka = 1·03%.

Obora ^{Kcz}/₄ badana w grudniu szósty raz. Między 59 sztukami uznano za chore 1 krowę i 1 jałowkę, razem 2 sztuki chore = 3·45%.

VII. Obory bydła rogatego ras mięszanych.

W r. 1907 zbadano i zaszczepiono w 9 oborach bydła rogatego ras mięszanych 18 buhaji, 327 krów, 176 jałówek, 1 buhajka i 14 wołów. Razem sztuk 536. Z tych uznano za chore 4 buhaje = 22·25%, 48 krów = 14·67%, 9 jałówek = 5·05%. Razem chorych sztuk 61 = 11·38%, *podejrzane* 1 buhaj = 5·55%, 28 krów = 6·85%.

12 jałówek = 6·81%, 1 buhajek = 100%, razem podejrzanych sztuk 42 = 7·83%.
Ogółem sztuk chorych i podejrzanych 103 = 19·21%.

Obora M₂₈ I. badana w lutym trzeci raz. Między 44 sztukami uznano za chore 1 krowę = 2·27%, za podejrzane 2 krowy = 4·54%. Ogółem chorych i podejrzanych 3 sztuki = 6·81%. Obora ta była badana drugi raz w r. 1906. Między 58 sztukami uznano za chore: 1 buhaja, 3 jałówki i 2 buhajki razem 6 sztuk chorych = 10·34%. Za podejrzane uznano: 1 jałówkę i 1 woła. Razem podejrzane sztuki 2 = 3·44%, za lekko podejrzane 2 jałówki = 3·44%. Ogółem chorych i podejrzanych 10 sztuk = 17·24%.

Redukcja rozmiarów gruźlicy w tej oborze wynosi 10·43%.

Obora M₂₈ II. była w marcu trzeci raz badana. Między 105 sztukami uznano za chore: 1 buhaja i 7 krów, razem 8 sztuk chorych = 7·61%; podejrzane 9 krów, 3 jałówki, razem podejrzanych sztuk 12 = 11·4%. Ogółem chorych i podejrzanych sztuk 20 = 19·00%.

Obora M₁₁. badana w listopadzie piąty raz. Między 17 sztukami uznano za chore 1 jałówkę = 5·88%, za podejrzanego 1 buhajka = 5·88%. Razem chorych i podejrzanych 2 sztuki = 11·76%. Obora ta była badana w grudniu 1905 po raz czwarty. Między 38 sztukami uznano za chore 3 krowy i 3 woły, razem sztuk 6 = 15·79%, za podejrzane 3 krowy = 7·89%. Ogółem chorych i podejrzanych sztuk 9 = 23·68%.

Redukcja rozmiarów gruźlicy w tej oborze wynosi 11·82%.

Obora M₃₂ badana w grudniu po raz trzeci. Między 45 sztukami uznano za chore: 1 buhaja, 4 krowy, razem sztuk chorych 5 = 11·11%; za podejrzane: 1 krowę = 2·22%. Ogółem chorych i podejrzanych 6 sztuk = 13·33%.

Ta sama obora badana w 1906 r., złożona z 45 sztuk, wykazała, że wszystkie sztuki są zdrowe i wolne od podejrzenia o gruźlicę.

Przyczyna pojawienia się gruźlicy w tej oborze jest niewiadoma.

Zestawienie ogólne.

W ciągu roku 1907 zbadano i zaszczepiono w 72 oborach:

buhajów	73	} = 3335 sztuk
krów	1833	
jałówek	1155	
buhajków	216	
wołów	58	

Z tych uznano za:

a) chore:

buhajów	18 = 24·65%	} = 474 = 14·21%.
krów	308 = 15·32%	
jałówek	132 = 11·42%	
buhajków	14 = 6·48%	
wołów	2 = 3·44%	

b) podejrzane:

buhajów	4 = 5·47%	} = 234 = 7·—%
krów	150 = 8·18%	
jałówek	74 = 6·40%	
buhajków	5 = 2·31%	
wołów	1 = 1·75%	

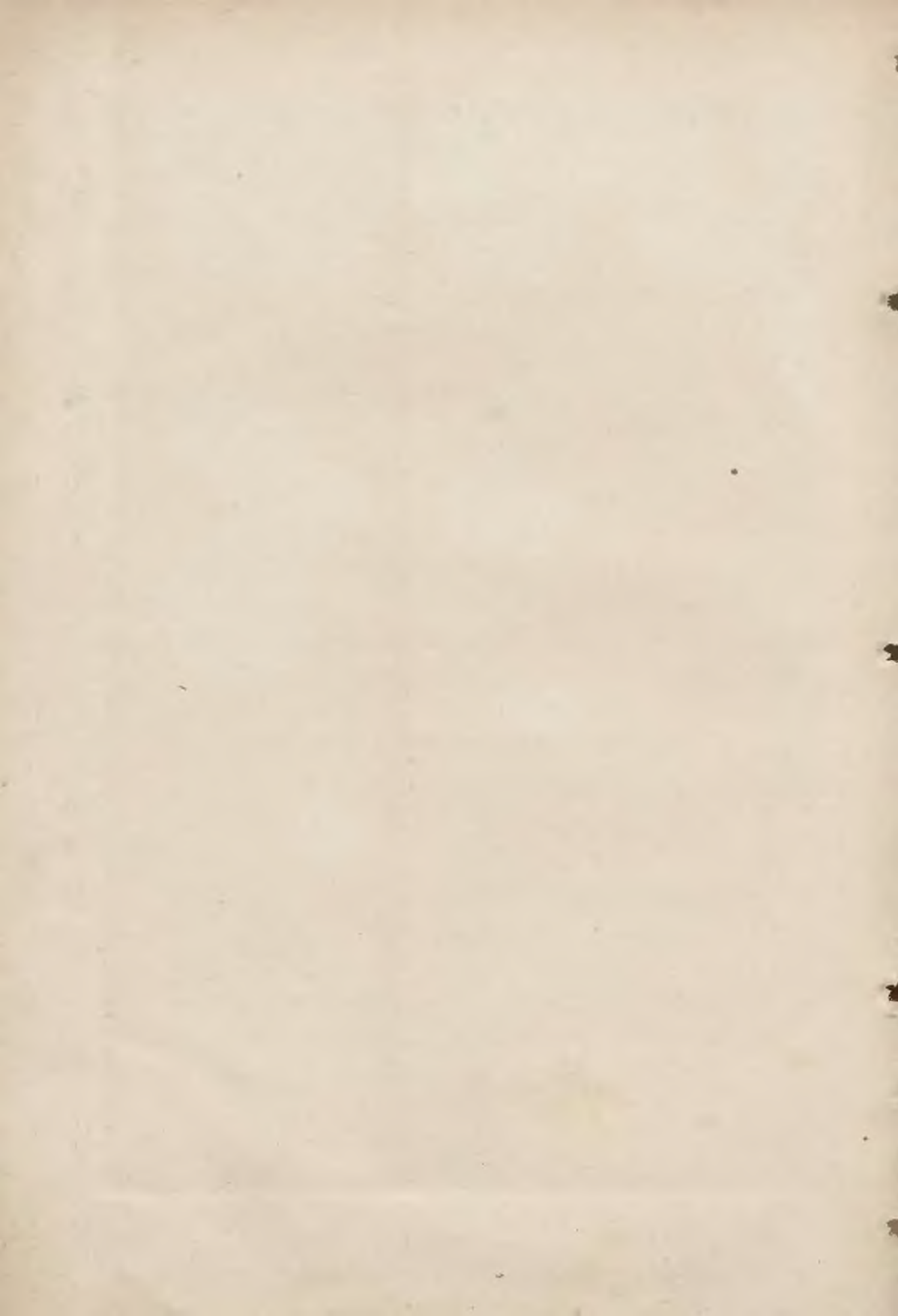
Ogółem chorych na gruźlicę lub o tę chorobę podejrzanych:

buhajów	22 = 30·12%	} = 708 = 21·21%.
krów	458 = 23·50%	
jałówek	206 = 17·82%	
buhajków	19 = 8·79%	
wołów	3 = 5·19%	

Zestawienie wyniku akcji tępienia gruźlicy u bydła w roku 1907 z wynikiem takim samym w roku 1906 wskazuje, że rozmiary szerzenia się gruźlicy u bydła w kraju zmniejszyły się w r. 1907 o 4·75%.

Lwów, czerwiec 1908.

Teofil Sochaniewicz, w. r.

I. Obory pełnej krwi Simenthal badane i szczepione w r. 1907.

Liczba porządk.	Znak obory	Czas badania i szczepienia		Stan bydła badanego i szczepionego						z tych uznano za												Ogółem chorych i podejrzanych	W procentach			Który raz obora badana?	Kto szczepił i badał oborę?
		rok	miesiąc	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem sztuk	c h o r e						p o d e j r z a n e											
										buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem		chore	podejrzane	ogółem		
1	D	1907	I	2	47	31	6	—	86	1	—	2	1	—	4	—	2	1	1	—	4	8	4·65	4·65	9·3	7 raz	T. Sochaniewicz wet. kraj.
2	E	"	III	1	12	1	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7 raz	
3	G	"	IV	—	3	7	—	—	10	—	—	1	—	—	1	—	2	—	—	—	2	3	10·—	20·—	30·—	5 raz	
4	A	"	II	1	8	4	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 raz	Augustyn Krüger weterynarz c. k. gal. Towarz. gospodarskiego.
5	L	"	II	1	32	20	3	—	56	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	2	2	—	3·05	3·05	5 raz	
6	F	"	III	—	34	53	10	—	97	—	3	5	2	—	10	—	5	11	1	—	17	27	10·3	17·42	27·72	7 raz	
7	C	"	IV	—	8	8	3	—	19	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	5	5	—	26·31	26·31	3 raz	
8	A ₁	"	VI	2	27	—	—	—	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 raz	
9	R	"	VII	2	—	—	11	—	13	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	7·68	7·68	4 raz	
10	B ₁	"	V	—	6	1	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 raz	
11	C ₁	"	VI	1	10	3	2	—	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 raz	
12	ad F	"	VII	2	—	—	5	—	7	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	14·3	14·3	—	
13	H	"	XI	1	19	—	19	4	43	—	1	3	—	—	4	—	3	3	1	—	7	11	9·30	16·19	25·49	7 raz	
14	Z	"	VII	1	21	13	5	—	40	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2·5	—	2·5	5 raz	Dr. Julian Nowak
Razem w 14 oborach				14	227	141	64	4	450	1	5	11	3	—	20	3	17	16	3	—	39	59	W procentach				
				W procentach						7·01	2·2	7·8	4·68	—	4·44	21·4	7·4	14·18	4·69	—	8·66	13·10					

II. Obory pół krwi Simenthal badane i szczepione w r. 1907.

Liczba porządk.	Znak obory	Czas badania i szczepienia		Stan bydła badanego i szczepionego						Z tych uznano za												Ogółem sztuk chorych i podejrzanych	W procentach			Który raz obora badana?	Kto badał oborę											
										chore						podejrzane							chore	podejrzane	Ogółem													
				roh	miesiąc	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woly	razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woly	razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki							woly	razem sztuk									
1	y ₂	1907	I	2	28	16	—	—	46	—	1	2	—	—	3	—	1	—	—	—	1	4	6.52	2.17	8.69	2 raz	Teofil Sochaniewicz weterynarz kraj. Wydziału krajowego.											
2	w ₂	"	I	1	56	12	7	—	76	1	20	1	2	—	24	—	3	1	—	—	4	28	31.57	5.26	36.83	1 raz												
3	f	"	II	1	26	27	3	—	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 raz													
4	f	"	III	—	27	3	12	—	42	—	1	—	1	—	2	—	—	1	—	—	1	3	4.76	2.38	7.14	7 raz												
5	g	"	III	2	51	33	2	—	88	2	18	9	—	—	29	—	7	1	—	—	8	37	32.95	9.09	42.04	4 raz												
6	f ₁	"	IV	—	27	19	13	11	70	—	3	4	1	1	9	—	2	—	—	—	2	11	12.85	2.85	15.71	4 raz												
7	z ₂	"	I	1	13	10	—	—	24	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	4.16	4.16	1 raz	Augustyn Krüger weterynarz przy c. k. galic. Towarzystwie gospodarskiem we Lwowie.											
8	m	"	II	—	30	26	3	—	59	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	3	3	—	5.08	5.08	5 raz												
9	c	"	IV	—	29	35	14	—	78	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	8	8	—	10.25	10.25	3 raz												
10	a ₃	"	IV	1	44	18	—	—	63	—	26	10	—	—	36	—	11	1	—	—	12	48	57.14	19.04	76.18	1 raz												
11	b ₃	"	V	1	20	26	—	—	47	1	15	12	—	—	28	—	7	3	—	—	10	38	57.59	21.27	78.86	1 raz												
12	c ₃	"	V	—	3	20	—	—	23	—	1	4	—	—	5	—	2	5	—	—	7	12	21.73	30.43	52.16	1 raz												
13	k ₃	"	V	1	35	16	6	—	56	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	1.78	1.78	1 raz												
14	z ₁	"	VI	—	—	23	—	—	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—												
15	d ₁	"	VI	2	33	19	4	—	58	—	1	—	—	—	1	—	4	—	—	—	4	5	1.72	6.88	8.60	5 raz												
16	d ₃	"	VII	2	46	26	5	—	75	1	8	5	—	—	14	—	1	7	—	—	8	22	17.72	10.1	27.82	1 raz												
17	y ₁	"	X	1	31	15	3	—	50	—	1	1	—	—	2	—	4	—	—	—	4	6	4. —	8. —	12. —	4 raz												
18	w	"	XI	—	19	19	1	12	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 raz												
19	n	"	XII	—	17	10	2	—	29	—	1	1	—	—	2	—	6	2	—	—	8	10	6.89	27.58	34.47	8 raz												
20	e ₃	"	X	—	23	13	—	—	36	—	11	1	—	—	12	—	8	2	—	—	10	22	3.33	27.77	61.10	1 raz												
21	f ₃	"	X	2	57	9	—	—	68	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	4	4	—	5.88	5.88	1 raz												
22	g ₃	"	XI	1	16	16	—	—	33	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2	6.06	—	6.06	1 raz												
23	h	"	XI	—	20	11	4	1	36	—	1	2	1	1	5	—	4	2	1	—	7	12	13.88	19.45	33.36	7 raz												
24	h ₃	"	VI	1	53	22	7	3	86	—	7	7	5	—	19	—	—	—	—	—	—	19	23.25	—	23.25	1 raz	Dr. Julian Nowak pełniący czynności wetery- narza przy c. k. Towarz. rohn. w Karkowie.											
25	h ₃	"	VI	—	—	19	6	—	25	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	4. —	—	4. —	—												
26	i ₃	"	VI	1	36	40	—	—	77	1	22	16	—	—	39	—	—	4	—	—	4	43	50.64	5.19	55.83	1 raz												
27	z	"	VII	—	7	2	1	—	10	—	2	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	3	30. —	—	—	5 raz												
28	i ₃	"	XI	1	18	20	1	—	40	—	7	4	—	—	11	—	2	1	—	—	3	14	27.5	7.5	35. —	2 raz												
Razem w 28 oborach				21	765	525	94	27	1432	6	148	90	11	2	257	—	77	32	1	—	110	360	W procentach			28.57	19.34	17.14	11.68	7.4	17.45	—	10.06	6.09	1.06	—	7.68	25.13

III. Obory pełnej krwi Oldenburg badane i szczepione w r. 1907.

Liczba porządk.	Znak obory	Czas badania i szczepienia		Stan bydła badanego i szczepionego						Z tych uznano za											Ogółem sztuk chorych i podejrzanych	W procentach			Który raz obora badana?	Kto badał oborę	
		rok	miesiąc	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem sztuk	chore					podejrzane							chore	podejrzane	Ogółem			
										buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły							razem sztuk
1	O ₄	1907	III	2	12	5	5	—	24	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	4-14	—	4-14	7 raz	Sochaniowice weteryn. kraj.
2	O ₂₉	"	II	1	3	6	—	—	10	1	—	3	—	—	4	—	3	2	—	—	5	9	40-—	50-—	90-—	2 raz	Augustyn Krüger wet. c. k. galic. Tow. gosp.
3	O ₃₀	"	III	1	6	3	—	—	10	—	1	1	—	—	2	—	3	—	—	—	2	4	20-—	20-—	40-—	2 raz	
4	O ₃₀	"	V	1	10	—	—	—	11	1	10	—	—	—	11	—	—	—	—	—	11	100	—	100-—	2 raz		
5	O ₁₅	"	XII	1	10	1	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 raz		
Razem w 5 oborach				6	41	15	5	—	67	2	12	4	—	—	18	—	5	2	—	—	7	25	W procentach				
				W procentach						33-33	29-24	26-66	—	—	26-86	—	12-19	13-33	—	—	10-44	37-31					

IV. Obory pół krwi Oldenburg badane i szczepione w r. 1907.

1	O ₂₀	1907	III	—	25	15	8	—	48	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	2-08	2-08	7 raz	Teofil Sochaniowice wet. c. k. galic. Tow. gosp.	
2	O ₂₀	"	IV	1	10	45	2	—	58	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1-72	1	1-72	5 raz		
3	O ₃₁	"	IV	—	40	20	1	—	61	—	2	—	—	—	2	—	3	—	—	3	5	3-27	4-91	8-18	1 raz	Augustyn Krüger wet. c. k. Towarzystwa gospod. we Lwowie	
4	O ₃₂	"	IV	1	6	5	—	—	12	—	2	—	—	—	2	—	—	1	—	—	1	3	16-36	8-33	25-—		1 raz
5	O ₃₃	"	II	—	14	—	—	—	14	—	1	—	—	—	1	—	3	—	—	3	4	7-14	21-42	28-56	1 raz		
6	O ₃₂	"	IV	1	—	7	—	—	8	1	—	—	—	—	1	—	—	5	—	—	5	6	12-5	62-5	75-—		1 raz
7	O ₃₀	"	X	1	37	29	7	11	85	—	—	—	—	—	—	3	1	—	1	5	5	—	6-66	6-66	2 raz		
8	O ₃₀	"	XII	—	51	32	4	2	89	—	—	1	—	—	1	—	4	2	—	—	6	7	1-12	6-75	7-87		1 raz
Razem w 8 oborach				4	183	153	22	13	375	1	5	2	—	—	8	—	14	9	—	1	24	32	W procentach				
				W procentach						25-—	2-75	1-30	—	—	2-13	—	7-64	5-81	—	7-61	6-40	8-53					

V. Obory bydła rogatego rasy fryzyjskiej w r. 1907.

1	F ₁₀	1907	VI	1	16	20	—	—	37	1	10	9	—	—	20	—	3	2	—	—	5	25	54-32	13-51	67-83	1 raz	Dr. Julian Nowak pełniący czynności wet. przy c. k. Tow. roln. w Krakowie.
2	F ₁₁	"	VI	2	46	8	—	—	56	2	27	3	—	—	32	—	1	—	—	—	1	33	57-14	1-78	58-92	1 raz	
3	F ₈	"	XI	1	43	33	15	—	92	—	5	2	—	—	7	—	—	—	—	—	7	7-6	—	7-6	2 raz		
4	F ₉	"	XI	—	28	17	—	—	45	—	2	—	—	—	2	—	—	1	—	—	1	3	4-44	2-22	6-66	2 raz	
Razem w 4 oborach				4	133	78	15	—	230	3	44	14	—	—	61	—	4	3	—	—	7	68	W procentach				
				W procentach						75-—	33-08	16-66	—	—	26-52	—	3-—	3-84	—	—	3-04	29-56					

VI. Obory bydła rasy czerwonej krajowej w r. 1907.

1	Kcz ₇	1907	VII	2	37	19	—	—	58	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	2	1-72	1-72	3-44	6 raz	Dr. Juliusz Nowak pełniący czynności wet. przy c. k. Tow. roln. w Krakowie.
2	Kcz ₇	"	VII	1	68	28	—	—	97	—	44	1	—	—	45	—	4	—	—	—	4	49	46-39	4-12	50-51	1 raz	
3	Kcz ₃	"	X	1	20	6	6	—	33	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1-03	—	1-03	6 raz		
4	Kcz ₄	"	XII	2	33	15	9	—	59	—	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—	2	3-45	—	3-45	6 raz		
Razem w 4 oborach				6	157	67	15	—	247	1	46	2	—	—	49	—	5	—	—	—	5	54	W procentach				
				W procentach						16-66	29-39	2-98	—	—	19-02	—	3-18	—	—	—	2-02	21-86					

VII. Obory bydła rogatego ras mieszanych w r. 1907.

Liczba porządk.	Znak obory	Czas badania i szczepienia		Stan bydła badanego i szczepionego						z tych uznano za												Ogółem chorych i podejrzanych	W procentach			Który raz obora badana?	Kto szczepił i badał oborę?
		rok	miesiąc	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem sztuk	c h o r e						p o d e j r z a n e											
										buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem		chore	podejrzane	ogółem		
1	M ₄₄	1907	II	4	45	17	—	—	66	1	2	—	—	—	3	—	—	1	—	—	1	4	4:54	1:51	6:05	1 raz	Augustyn Krüger wet. c. k. Gal. Tow. gosp.
2	M ₄₅	"	I	—	24	5	—	—	29	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	2	3:44	3:44	6:88	1 raz	
3	M ₂₈	"	II	2	40	—	—	2	44	—	1	—	—	—	1	—	2	—	—	—	2	3	2:27	4:54	6:81	3 raz	
4	M ₂₈	"	III	2	72	31	—	—	105	1	7	—	—	—	8	—	9	3	—	—	12	20	7:61	11:40	19:01	3 raz	
5	M ₁₁	"	XI	—	12	4	1	—	17	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	1	2	5:88	5:88	11:76	5 raz	
6	M ₄₆	"	XII	1	49	23	—	12	85	—	6	—	—	—	6	—	9	3	—	—	12	18	9:23	25:88	35:11	1 raz	
7	M ₄₇	"	XII	7	45	82	—	—	134	1	25	8	—	—	34	1	6	5	—	—	12	48	25:37	8:95	34:32	1 raz	
8	M ₄₈	"	III	1	7	3	—	—	11	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2	18:18	—	18:19	1 raz	Dr J. Nowak wet. Krak. Tow. roln.
9	M ₃₂	"	XII	1	33	11	—	—	45	1	4	—	—	—	5	—	1	—	—	—	1	6	11:11	2:22	13:33	3 raz	
Razem w 9 oborach				18	327	176	1	14	536	4	48	9	—	—	61	1	28	12	1	—	42	103	11:38	7:83	19:21		
				W p r o c e n t a c h						22:25	14:67	5:05	—	—	11:38	5:55	6:85	6:81	100.00	—	7:83	19:21	W procentach				

Zestawienie ogólne z r. 1907.

Grupa	Rasa	Stan bydła badanego i szczepionego						z t y c h u z n a n o z a													Ogółem sztuk chorych i po- dejrzanym	W procentach		
		buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem sztuk	c h o r e						p o d e j r z a n e						chore		podejrzone	Ogółem	
								buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	razem					
I	14 obór pełnej krwi Simental	14	227	141	64	4	450	1	5	11	3	—	20	3	17	16	3	—	39	59	4·44	8·66	13·00	
II	28 obór pół-krwi Simental	21	765	525	94	27	1432	6	148	90	11	2	257	—	77	32	1	—	110	367	17·45	7·68	25·13	
III	5 obór pełnej krwi Oldenburg	6	41	15	5	—	67	2	12	4	—	—	18	—	5	2	—	—	7	25	26·86	10·44	37·31	
IV	8 obór pół-krwi Oldenburg	4	183	153	22	13	375	1	5	2	—	—	8	—	14	9	—	1	24	32	2·13	6·40	8·36	
V	4 obory bydła rasy fryzyskiej	4	133	78	15	—	230	3	44	14	—	—	61	—	4	3	—	—	7	68	26·52	3·04	29·56	
VI	4 obory bydła rasy czerwonej krajowej	6	157	67	15	—	245	1	46	2	—	—	49	—	5	—	—	—	5	54	19·02	2·02	21·86	
VII	9 obór bydła ras mię- szanych	18	327	176	1	14	536	4	48	9	—	—	61	1	28	12	1	—	42	103	11·38	7·83	19·21	
Razem w 72 oborach		73	1833	1155	216	58	3335	18	308	132	14	2	474	4	150	74	5	1	234	708				
		W procentach						24·65	15·32	11·42	6·48	3·44	14·21	5·47	8·18	6·4	2·31	1·75	7·00	21·21				

W Y K A Z

buhajów licencyonowanych, potrzebnych, gminnych, powiatowych i na stacyach Towarzystw rolniczych za rok 1906.

Liczba porządkowa	P o w i a t	BUHAJE GMINNE				Buhaje powiatowe	Buhaje na stacyach Towarzystw rolniczych	Buhaje zapewnione przez gminy, powiat i Towarzystwa rolnicze	Buhaje licencyonowane	Liczba buhajów potrzebnych
		własne	najęte	najęte na obsza- rach dworskich	Razem					
1	Biała	2	7	4	9	—	34	43	152	202
2	Bóbrka	—	—	—	—	—	5	5	86	178
3	Bochnia	—	129	7	129	—	34	163	237	296
4	Bohorodeczany	—	—	—	—	—	—	—	52	130
5	Borszczów	—	45	8	45	—	5	50	64	114
6	Brody	—	—	—	—	—	7	7	239	278
7	Brzesko	13	146	5	159	—	20	179	197	318
8	Brzeżany	—	86	28	86	—	8	94	87	160
9	Brzozów	—	43	11	43	—	6	49	106	251
10	Buczacz	5	117	16	122	2	10	134	117	194
11	Chrzanów	—	27	5	27	—	3	30	136	157
12	Cieszanów	—	—	—	—	—	10	10	36	236
13	Czortków	—	1	1	1	—	5	6	35	124
14	Dąbrowa	—	—	—	—	—	1	1	86	240
15	Dobromil	—	—	—	—	—	3	3	43	217
16	Dolina	—	—	—	—	—	11	11	90	232
17	Drohobycz	4	—	—	4	—	7	11	276	328
18	Gorlice	—	—	—	—	12	12	24	122	315
19	Gródek	16	59	10	75	—	11	86	65	207
20	Grybów	—	—	—	—	—	4	4	77	166
21	Horodenka	7	—	—	7	—	1	8	51	99
22	Husiatyn	—	—	—	—	—	5	5	111	174
23	Jarosław	—	—	—	—	—	20	20	125	325
24	Jaśło	—	201	19	201	—	27	228	222	364
25	Jaworów	9	—	—	9	—	11	20	69	255
26	Kałusz	4	—	—	4	—	9	13	119	192
27	Kamionka	8	25	3	33	—	6	39	151	250
28	Kolbuszowa	1	6	2	7	—	—	7	94	304
29	Kołomyja	17	—	—	17	—	14	31	191	190
30	Kosów	—	—	—	—	3	5	8	81	165
31	Kraków	—	3	2	3	—	27	30	127	179
32	Krosno	—	—	—	—	—	9	9	105	279
33	Limanowa	—	—	—	—	—	14	14	173	252
34	Lisko	—	—	—	—	—	5	5	109	337
35	Lwów	10	—	—	10	—	10	20	109	328
36	Łańcut	—	—	—	—	—	6	6	171	467
37	Mielec	—	—	—	—	—	14	14	155	242

W Y K A Z

buhajów licencyonowanych, potrzebnych, gminnych, powiatowych i na stacyach Towarzystw rolniczych za rok 1907.

Liczba porządkowa	Powiat	BUHAJE GMINNE				Buhaje powiatowe	Buhaje na stacyach Towarzystw rolniczych	Buhaje zapewnione przez gminy, powiat i Towarzystwa rolnicze	Buhaje licencyonowane	Liczba buhajów potrzebnych
		własne	najęte	najęte na obszarach dworskich	Razem					
1	Biała	2	92	11	94	—	35	129	115	215
2	Bóbrka	—	50	7	50	—	6	56	71	188
3	Bochnia	1	108	10	109	—	49	158	196	320
4	Bohorodczany	—	—	—	—	—	1	1	61	134
5	Borszczów	—	100	28	100	—	9	109	79	87
6	Brody	5	—	—	5	—	6	11	224	322
7	Brzesko	17	212	13	229	—	23	252	238	340
8	Brzeżany	—	83	31	83	—	9	92	80	161
9	Brzozów	—	93	9	93	—	10	103	92	266
10	Buczacz	7	110	15	117	—	8	125	132	194
11	Chrzanów	1	23	4	24	—	1	25	108	167
12	Cieszanów	1	—	—	1	—	13	14	32	244
13	Czortków	—	—	—	—	—	9	9	26	118
14	Dąbrowa	—	—	—	—	—	3	3	90	249
15	Dobromil	1	—	—	1	—	3	3	54	233
16	Dolina	—	—	—	—	5	14	19	85	254
17	Drohobycz	—	—	—	—	—	12	—	256	365
18	Gorlice	—	10	10	10	13	9	32	122	323
19	Gródek	20	55	23	75	—	25	100	64	223
20	Grybów	—	27	9	27	—	5	33	59	175
21	Horodenka	6	6	2	12	—	3	15	53	101
22	Husiatyn	—	—	—	—	—	2	—	106	175
23	Jarosław	—	30	11	30	—	17	47	133	359
24	Jasło	—	101	21	101	—	25	126	155	352
25	Jaworów	11	—	—	11	—	18	29	74	261
26	Kałusz	—	—	—	—	—	10	—	135	203
27	Kamionka	7	35	5	42	—	6	48	164	249
28	Kolbuszowa	1	12	2	13	—	—	13	91	315
29	Kołomyja	15	—	—	15	7	15	37	178	202
30	Kosów	—	—	—	—	4	7	11	96	153
31	Kraków	—	61	8	61	—	21	82	122	192
32	Krosno	—	—	—	—	—	14	14	85	278
33	Limanowa	—	—	—	—	—	4	4	158	272
34	Lisko	—	—	—	—	—	9	9	89	313
35	Lwów	—	—	—	—	—	11	—	163	385
36	Łańcut	—	—	—	—	—	10	10	158	491
37	Mielec	—	—	—	—	—	13	13	132	262

Liczba porządkowa	Powiat	BUHAJE GMINNE				Buhaje powiatowe	Buhaje na stacyach Towarzystw rolniczych	Buhaje zapewnione przez gminy, powiat i Towarzystwa rolnicze	Buhaje licencyonowane	Liczba buhajów potrzebnych
		własne	najęte	najęte na obsza- rach dworskich	Razem					
38	Mościska	5	—	—	5	—	9	14	175	240
39	Myślenice	1	107	12	108	—	14	122	119	320
40	Nadwórna	—	52	—	52	11	25	88	77	152
41	Nisko	10	—	—	10	—	—	10	25	218
42	Nowy Sącz	—	—	—	—	—	18	18	115	338
43	Nowy Targ	—	—	—	—	—	30	—	271	322
44	Pilzno	4	—	—	4	—	8	12	77	190
45	Podhajce	5	—	—	5	—	4	9	108	169
46	Przemyśl	—	3	2	3	15	19	37	97	312
47	Przemyślany	2	—	—	2	—	14	16	103	174
48	Rawa	8	—	—	8	—	8	16	78	226
49	Rohatyn	10	217	—	227	5	12	244	230	245
50	Ropczyce	—	—	—	—	—	9	9	72	235
51	Rudki	1	4	4	5	—	14	19	30	209
52	Rzeszów	4	60	10	64	—	40	104	221	470
53	Sambor	5	—	—	5	—	14	19	117	291
54	Sanok	2	197	21	199	—	19	218	199	309
55	Skalał	9	—	—	9	—	4	13	12	166
56	Sniatyn	7	58	5	65	—	9	74	54	99
57	Sokal	6	107	50	113	—	21	134	131	186
58	Stanisławów	7	65	10	72	—	21	93	128	202
59	Stary Sambor	1	33	3	34	—	5	39	32	200
60	Stryj	32	58	6	90	—	14	104	143	244
61	Tarnobrzeg	9	24	5	33	—	16	49	152	207
62	Tarnopol	15	121	47	136	—	12	148	136	213
63	Tarnów	—	132	4	132	—	40	172	156	277
64	Tłumacz	—	—	—	—	—	33	33	116	187
65	Trembowla	3	47	16	50	2	6	58	96	135
66	Turka	—	97	21	97	—	5	102	95	281
67	Wadowice	—	—	—	—	—	13	13	168	273
68	Wieliczka	—	274	31	274	—	14	288	258	176
69	Zaleszczyki	—	—	—	—	—	2	2	53	68
70	Zbaraż	18	55	19	73	—	2	75	70	138
71	Złoczów	—	—	—	—	—	15	15	181	357
72	Żółkiew	58	6	6	64	—	7	71	127	233
73	Żydaczów	9	59	—	68	—	10	78	120	178
74	Żywiec	—	—	—	—	—	1	1	115	366

Ustawa

z dnia obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, przedłużająca moc obowiązującą § 21. ustawy krajowej z dnia 20. lipca 1892 (Dz. u. kr. Nr 5)
o licencyonowaniu i utrzymywaniu buhajów gminnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §. 21. ustawy krajowej z dnia 20. lipca 1892 Nr. 51 Dz. u. kr., których moc obowiązującą przedłużono art. III. ustawy krajowej z dnia 16. lutego 1902 Nr. 26 Dz. u. kr., obowiązywać będą przez dalszych lat sześć od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art II.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

